

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 25.
Fiókkiadóhivatal: Múzeum-körut 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF**
Felolós szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG**

Égész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Hieronymi ígérete.

Budapest, július 26.

(s.) Valamint minden egyéb könyvnek, azonképpen minden törvénykönyvnek is megvan az ő saját külön fátuma. A magyar törvénytár egynémely darabját pedig egészen különös fátum érte. Nem kell visszamennünk a *Lutherani autem comburantur*, vagy a *Rákóczi* Ferencet hazaárulónak nyilvánító törvény példájáig. Ott van, az egészen közelmúlt időből, a *Lex Szápáryána*, a közigazgatás államosításáról szóló törvény, amely a születését követő tizenötödik esztendőben semkelt életre, és még egy csomó törvényünk, az úgynevezett *leges imperfectae*, amelyek a törvénytár számaikat szaporítják, a nélkül, hogy valaha egyéb dolguk akadott volna. Van ezenkívül egy nevezetes fajtájuk a magyar törvényeknek: az örökösen revizióra ítelt törvények fajtája. Legnevezetesebb példái ennek az egyházpolitikai törvények, amelyek még szentesítve sem voltak jóformán, mikor már egy külön politikai párt alakult a revizió jelszavával zászlaján. Különös, de ebbe a kategóriába jutott a legszebb és legjobb magyar törvények egyike is: a büntetőtörvény, amely külföldi törvényhozásoknak volt mintaképe akkor, mikor már nálunk régóta esztergett ellene fegyvereit a revizió táborra. Ehhez hasonlatos a sorsa az 1884-ben készült ipartörvénynek is. Éppen huszesztendő az a törvény és szinte ennyi idős az iparosközvéleménynek az a sürgető követelése is,

hogy módosítsák. Alighogy a világra jött, szervezkedni kezdett ellene az érdekeltek közhangulata és a revizió követelése közben szinte elfelejtették alaposabban kipróbálni, hogy milyen az a törvény, amelyre már a születése pillanatában halált kiáltottak. Elannyira, hogy ez a kérdés lassanként el is évtelt, magával a törvényvel együtt.

Szó sincs róla, nem volt az a törvény valami mintaszerű alkotás akkor sem, amikor a világra jött. De ha a világ legjobb törvénye lett volna, akkor is el kell vala évtülnie husz esztendő alatt. Az a törvény, amely gyakorlati életviszonyokat szabályoz, ezekhez a viszonyokhoz kell hogy alkalmazkodjék. Két évtized pedig alapos változásokat teremt mindenrendű életviszonyokban, de mindenekelőtt az ipari élet viszonyaiban és kiváltképpen minálunk, ahol az ipar ma is gyermekkorát éli, husz év előtt pedig valósággal embrionális állapotban volt. Hogy csak egyetlenegy momentumot említsünk, az 1890. évi népszámlálástól fogva az 1900. évi népszámlálásig az ország kereső népessége tizenhárom százalékkal szaporodott, az iparosnépesség gyarapodása pedig huszonhat százalék volt e tíz esztendő alatt; mert míg a szorosan vett ipari foglalkozást űzők számát az 1890-iki népszámlálás 554.000-ben mutatta ki, a tíz évvel későbbben rendezett felvétel szerint már 1.077.000 volt az iparűzők száma. És ami különösen szembevetendő, 1890-től 1900-ig az önálló ipa-

rosok száma kerekszámában 327.000-ről csak 374.000-re emelkedett, az ipari alkalmazottak 480.000-ről majdnem 700.000-re szaporodtak. Ez a néhány száraz számadat is mekkora perspektívát nyit az ipari viszonyokban tíz év alatt történt átalakulásra. Mekkora lehetett az eltolódás husz esztendő alatt, ha meggondoljuk, hogy a nagyobb arányú iparfejlesztés körülbelül éppen ebben a két évtizedben kezdődött.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a husz év előtt alkotott ipartörvény, ha a maga idejében egészen jó lett volna is, ma semmiképpen sem lehet jó, mert nem illik a mai viszonyokra; és ha az iparosközvélemény nem követelné is, kivált az utóbbi évtizedben egyre hangosabban, a régi törvény revizióját, követelnék azt ellentmondást nem tűrő határozottsággal az azóta gyökerestől megváltozott viszonyok.

A régi törvény különben nem lehetett tökéletes már csak azért sem, mert egy erőszakolt kompromisszum eredménye volt a szabadipar hívei és a szigorú képesítés kimondását követelő, sőt részben a céhrendszerrel visszasíró kisiparosok között. Ennek a kompromisszumnak a következménye azután, hogy a törvény kimondja a képesítés elvét, de úgy, hogy mindenki kijátszhatja, és ipartestületeket létesít kényszerszűrés nélkül, de úgy, hogy bizonyos esetekben a társulás mégis kötelező, és hatósági teendőket biz rájuk hatalom nélkül. És ezeken kívül is tele van ellenmondásokkal, hézagokkal, kibuvókkal és kétértelműségek-

T Á R C A.

A tudományok világából.

— A tengeri rák regénye. — Az állomór képe. — Az állatok életkora. —

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Méray Horváth Károly.*

Ha az ember az állatoknak az élete módját közelebbről megismeri, a természetnek néha egy-egy pompás kis meséje tárul fel.

Például most közli egy természettudós a tengeri ráknak, a mi kedvenc inyene falatunknak, amelyet csak a csemegeárusok kirakataiból és a szerint ismerünk, az élete történetét.

Mi csak ott látjuk őket, a boltosnál, különböző nagyságban, és a szerint alkuszunk rájuk. Nem is gondoljuk, hogy az ő nagyságuk az életüknek legnagyobb kincs, szenvedése. Szerencsés-jökre ezek az alsóbbrendű állatok fájdalmat nem éreznek vagy legalább olyanforma szubjektív érzésük a fájdalomról nincs, mint nekünk. Ha nekünk csak a kisujjunkat csapja le valami, oda-vagyunk. Az alsóbbrendű állatok egész testrészeit elveszthetik: oda se neki. Méhekkel tettek kísérleteket, hogy a potrohukat lemetsették: észre sem vették, hanem nyugodtan szívták tovább a virág mézét.

Tessék például elképzelni, hogy nekünk a bőrrünkkel kellene kibujnunk. És ime a rák életének ez a legfontosabb foglalkozása. De hogy ez már neki is nagy munka, sőt némiképpen szenvedés is, azt mutatja, hogy mégis megsínyli az operációk eme legnagyobbikát, amelyet pláne ön-maga végez.

A tengeri rák ugyanis nem növekszik egyfolytában. Hanem egy-egy ugrással, csakis azalatt, miáltal kibújta a bőrből, régi páncélját elhanyagolva. A rák urfiak és urhölgyek jobban gondozzák a toalettiüket és gyakrabban változtatják a kemény frakkot és dresszt, az anyányiak és apányiak azonban már megelégszenek egyszer egy esztendőben.

Ez a nehéz munka azon kezdődik, hogy a páncél megpuhul. És pedig saját vérükkel puhítják. Az állat elhúzódik valami alkalmas buvóhelyre, oldalára fekszik és a vér a végtagokból egészen kiürül, a test annál jobban felduzzad és feszíti a páncélt. Az állat ezen egész idő alatt nem eszik, teljesen elvesztette az étvágyát. A vérnek a nagy nyomása alatt aztán a páncélnak egyik izületén a bőr meghasad. Ezen a nyíláson aztán kibújik az egész állat nemcsak a páncéljából, hanem a bőrből is.

Ez az egész csudálatos önoperáció még hozzá nem tart tovább tíz percnél. Tíz perc alatt kibújik a bőrből. Igaz, hogy oly rémséges erőfeszít-

téssel, az egész testnek oly erőszakos lökéseivel, hogy az állat azután teljesen kimerülve, tehetetlenül, mozdulatlanul fekszik. Mert nem elég, hogy a testnek a páncélból kell kiválnia, hanem még az olló husát is ki kell rugatnia az ollóból. Körülbelül egy nyolcadával huzata e végből az ollója husát összehúzza, hogy kijöjjön.

Csakhamar aztán megtelnek az élettelenedett végtagok ismét vérrrel és nem csak a régi alakjukat veszik fel, hanem még jóval megnövekednek. Két-három héte telik, míg az új páncél annyira megkeményszik, hogy az állat ki merjen az odvából menni verekedni és táplálék után nézni.

Az ötödik évben lesznek szaporodásra képesek. És ekkor 10—40.000-ig való óriás mennyiségű tojást raknak. Ezeket azonban potrohuk hátulján folyton megukkal hordják, folyton változtatva helyüket, friss vizek felé. Mikor aztán a tojások megértek, 8 milliméter nagyságu ráklárvák bujnak elő. Ezek már szabadon uszálnak és gyors egymásutánban vedlenek, míg végre anyjuk alakjához hasonlóak lesznek.

Képzhetők, hogy a tengeri rákkal való kereskedés nagy kereskedelmi ügy a tengerpartokon. Már ahol van tengeri rák, mert például a német partokon Helgolandon kívül alig van. Ellenben Norvégiában annál több. Innen többnyire bedobozva kerülnek forgalomba. Hanem amikor össze-

kel. A gyakorlat pedig ezeket a hibákat és hiányokat nemhogy eltüntetette vagy mérsékelte volna, hanem még nagyobbra növelte, még jobban összekuszálta, elannyira, hogy ember legyen, aki eligazodik köztük. Elmondhatjuk, hogy van törvényünk jobb is, rosszabb is ennél, de *rosszszabbul végrehajtott* törvény nincs az egész magyar törvénytárban.

A törvény veleszületett hibáinak, a viszonyok változásának és a végrehajtás nyomorúságainak körülbelül egyenlő része van abban, hogy a revízió már évek óta elodázhatatlannak tűnik fel. Igérik is körülbelül tíz-tizenkét esztendő óta, esztendőnként többször is, miniszteri székfoglalókban, budgetbeszédekben, sürgető küldöttségeknek adott válaszokban. *Baross* Gábor óta nem volt miniszter, aki meg nem ígérte. De *Hieronym* Károlyig nem volt miniszter, aki komolyan rászánta magát, hogy megcsinálja. A miniszteri ígéreteknek háttéréből csinos kis dolgokat lehetne kihalásznunk — akadna közöttük egy és más pikantéria is — de kár volna most ezzel bibelődünk. Most, mikor itt van végre az első komoly dokumentuma annak, hogy az új ipartörvény megalkotásához valahára egész komolyan hozzáálltak.

Két vaskos kötet ez a dokumentum. Az előkészítő munka anyagának első két kötete, amely a hazai joganyag egy részét foglalja magában; az iparra vonatkozó törvények, rendeletek, bírósági döntések, elvi jelentőségű határozatok rendszeres gyűjteményét. Követni fogja nemsokára — nyilván már a jövő hónapban — a hazai joganyag többi része, az év végéig pedig a külföldi joganyag. Maga a törvénytervezet a jövő esztendőben kerül nyilvánosságra. Ezt ígéri a miniszter az első kötet bevezető részében.

Ennek az ígéretnak a megbízhatóságát és az értékét is fényesen igazolja a két kötet gazdag tartalma. Az iparüzés jogáról, az iparoktatásról, a munkásvédelemről, az ipari

szervezetről, ipari bíraskodásról, a házi- és vándoriparról, vásározásról, a megrendelések gyűjtéséről, a tisztességtelen versenyről, az alkalmazottak jogviszonyairól, a vasárnapi munkaszünetéről, a munkásképviseletről, az iparoszövetkezetekről és mindezekben kívül még egy sor olyan kérdésről, amely az iparral kapcsolatos, minden tudnivalót megtalálunk ebben a két kötetben és azokban a kötetekben, amelyek majd utánuk következnek. Amiből kitetszik mindenekelőtt, hogy az anyaggyűjtemény már most is becses szolgálatot tesz annak, aki az ipari közigazgatás és jogszolgáltatás utvesztőiben el akar igazodni. De ami ennél sokkal fontosabb, bevilágít ez az anyag abba a műhelybe, amelyben az új ipartörvény készül, s amit benne megvilágít, az eddig a legnagyobb szabású kodifikáló munka a maga nemében.

Közgazdasági törvényalkotás ekkora területet nem karolt fel idáig sem nálunk, sem másutt. Egységesen fogja szabályozni az új törvény mindazt a kérdést, aminek az iparhoz közelebbi köze van s amit kielégítő módon másképpen nem is lehet szabályozni, mint egy egységes kódexben, amelyben minden iparos megtalálja a reá tartozó összes jogszabályokat.

Hogy milyen lesz az iránya, mi lesz a tartalma az új törvénynek, arról természetesen nem adhat tájékoztatást a régi anyag egybefoglalása. Am mindenetre megnyugtató az az elszánt energia, az a becsületes objektivitás, az a rengeteg tájékozottság és mindenre kiterjedő alaposág, amely a szerkesztés munkáját jellemzi.

Egy éve csak, hogy *Hieronym* átvette a tárcáját és megbizta az ő erős, munkás jobbkezeit, *Szterényi* József miniszteri tanácsost az új ipartörvény előmunkálataival; s már pozitív anyagot ad arról, amiről elődjei csak ígéretet tudtak adni. Ez az anyag igazán sokatérő előleg, amely minket jobban megnyugtató, a minisztert jobban kötelezi, mint az elődök minden ígérete. Bizva várjuk a folytatását és

óhajtjuk, hogy ez a folytatás olyan legyen, hogy elfogadhassuk teljes megnyugtató és Hieronymi ígéretnél teljes beváltásául.

A szomjas föld ebben a pogány szárazságban nem eped jobban eső után, mint ahogy az ország iparosága sovárogo az új, a jó ipartörvény után. Jöjjön az az új, az a jó törvény olyan sietve, amint csak emberileg és elsiertes nélkül lehetséges. Jöjjön és termékenyítse meg, mint az eső a szomjas földet, a mi sivár közéletünket.

A belügyi tárca.

Budapest, július 26.

A képviselőház ma befejezte a belügyi tárca költségvetésének tárgyalását is.

Sok szónok és sok fontos téma vonta még magára a figyelmet. *Buzáth* Ferenc a közegészségügy terén mutatkozó nagy feladatok tükrében iparkodott megmutatni, hogy a takarékoság egyenesen bűn volna. *Molecz* Dani a városrendezésről, *Kovács* Pál a fővárosi törvény reformjáról tett említést. *Smialovszky* Valér azt fejtegette, hogy nemcsak az újvilágba, hanem a másvilágba is rengeteg sokan vándorolnak ki s a halandóság apasztása érdekében sok a halaszthatatlan teendő. *Rakovszky* István a Fenyő-ügynek inkább szenzációból, mint komoly szükségből való fölmelegítésén kívül a tüdővészések szanatóriumának kérdését is megfoglalta s ezt a kérdést fűzte szélesebb alapon tovább *Véssi* József, aki mint a főváros egyik képviselője nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a főváros sok ezer tüdővészésének megmentésére a főváros legalkalmasabb kerületében mielőbb föl kell állítani egy szanatóriumot. *Sebess* Dénes az erdélyi városok helyzetére hívta fel a kormány és az ország figyelmét. *Ballagi* Géza a tűzveszélyes levéltár jobb elhelyezését sürgette meg.

A miniszterelnök a szükséghez képest ismételten felszólalt s minden fölvetett kérdésben megadta a szükséges felvilágosítást, tájékoztatta a Házat szándékairól. A tüdővészések szanatóriuma ügyében azt mondta, hogy a szanatóriumot nem a fővárosban, hanem valami klimatikus gyógyhelyen szeretné felállítani. Ez a nyilatkozata újabb felszólalásra bírta *Véssi* Józsefet, aki úgy találta, hogy a miniszterelnök félreértette az ő kérését, mert hiszen országos szempontból kétségtelenül helyes, ha klimatikus gyógyhelyen is lesz szanatórium, de itt a főváros speciális szükségletéről van szó s a főváros tüdővészési szempontjából helytelen volna a fővárosi szanatórium tervének eljítése.

Két óra után a belügyi tárca költségvetésének tárgyalása befejeződött.

Befogtak a *kereskedelmi tárca* költségvetésének tárgyalásába is, de ma még csak két szónok jutott szóhoz: *Krassnay* Ferenc fejtette ki a Kossuth-párt, *Ernst* Sándor a néppárt álláspontját. Az érdekesebb szónok *Krassnay* Ferenc volt, aki egészséges szociálpolitikát, egészséges iparfejlesztést és természetesen önálló vámtérületet sürgetett s ilyen irányban határozati javaslatot is terjesztett be.

Holnap folytatják a kereskedelmi költségvetés tárgyalását...

fogdosák, előbb bőven etetik néhány hónapig, azaz valósággal hizlalják. Persze csak annyira, hogy a páncélját jól kitöltse, mert tovább nem lehet.

A bacillusos álomkór utabban már élénken foglalkoztatta az orvosi tudományt, meg is állapították ragályos voltát, legalább meg ott az egyenlítő körül ez valóságosan epidémia, amelyet egy különös bacillus okoz. Azonban arra még nem nyílt alkalom, hogy a betegségnek egészen lefolyását megfigyelhessék. Mig most Antwerpenbe egy huszonnégy éves fehér ember nem került, aki ebbe az álomkórba esett Kongóban. Onnan hazaküldte a főnöke, mert olyan viseletet tanúsított, annyira a fejelem ellenére, hogy ismételt megfenyítések sem fogtak rajta. Itt még nem tudták, hogy ez már az álomkór. Egy izben például úgy került elő, mint egy részeg; veszekedett, lármázott, fenyegetőzött. Kisült aztán, hogy ez mindössze két pohár sörtől nem eredhetett. Mászor annyira értelmetlenül beszélt mindent össze-vissza, hogy azt hitték, megtébolyodott. Ekkor küldték haza Antwerpenbe. Azt hitték eddig, hogy az álomkóros betegsége tulajdonképp a folytonos vagy legalább is tartós alvás. Azonban most egészen más képe tűnik ki a dolognak. Az antwerpeni beteg egyedüli ül naposszat a karosszékben, maga elé

bámul, legfeljebb egy-egy cigarettát szív. Ha teljes esend van körülötte, akkor elalszik. Néha ujságot tesz maga elé, de addig már soha sem jut, hogy olvasson is. A végtelen apathia a kórnak a főjellegvonása a kezdő stádiumokban. Oly nagy apathia, hogy a beteg például restell nyelni is. Így a nyelése mind nehezebbé is válik. Az antwerpeni beteg állapota folyton rosszabbodik és menthetetlen. Mind többet és többet alszik és mind nehezebben ébred. A betegnél a kór már egy éve tart.

Az állatok életkorának különbözőségét nem tudják megmagyarázni. Az ötszáz éves sólyom és a 300—400 évig élő elefánt ugyancsak elég ellentétek a rövidéletű apró és nagy állatokhoz. Hogy a vastagbőrűség nem elég a hosszú élethez, azt a rhinocerus mutatja, amely meg 20—22 évnél nem él tovább. — A háziállatok hosszabb életűek, mint a vadon élő fajrokonai. A farkas nem él oly sokáig, mint a kutya. A medve 20 évet él. A teve százat. A ló középkorára 26 év. Volt azonban eset, hogy 62 évig is húzta, ha nem is az igát, de az életet. Omnibuszlovak legfeljebb 15 évig húzzák a kocsiat. A disznó néha 40 évig is él. Az orosz lán 60—70 évig viheti. E számokból kitűnik, hogy az ember már a hosszú életű lények közé tartozik.

A képviselőház ülése július 26-án.

— Kezdeté délelőtt 10¹/₂ órakor. —

Elnök: Perczel Dezso.

A kormány részéről jelen vannak: Gróf Tisza István, Hieronymi Károly.

Elnök: Megnyitja az ülést s bemutatja a feliratokat.

Gróf Tisza István miniszterelnök jelentést terjeszt elő.

Napirenden van

a belügyi költségvetés

tárgyalásának folytatása.

Buzáth Ferenc felpanaszolja, hogy Magyarország mindenre pénz, csak a közegészségügyi intézményekre nincs. Helytelennek tartja a betegpótlási pótdadó emelését.

Molecz Dániel a városok közigazgatási rendezését sürgeti. Kérdi a belügyminisztert, hogy mikor fog hozzáférni a városok rendezéséhez?

Szmialovszky Valér szerint közegészségügyi viszonyaink mostohák. A kormány csak tízezer koronát fordít az ivóvízre. Fontos közérdek a körorvosok sorsának javítása; 232 orvosi körben lehetetlen orvost találni; a felvidéken alig van orvos a szegény községekben. Az állategészségügyre többet költ a kormány, mint az emberiség egészségügyére; félmilliónál több tüdőbajos beteg van Magyarországon.

Rakovszky István sajnálata. tapasztalja, hogy a kormány ismét el fogja odázni a tüdőbajosok szanatóriumának létesítését. Szóvá teszi Fenýő Sándor ügyét. Nagyon helyesen tette a miniszterelnök, hogy nem fogadta Fenýőt. Ugy látja, hogy a hatóságok nem ügyelnek eléggé, hogy Fenýő meg ne szökhesse. Kevésli az ötezer korona kaució. Gondoskodnia kell a rendőrségnek, hogy Fenýő megjelenjék a főtárgyaláson s ne máshessen nyaralni; rendőri felügyelet alatt kell őt tartani s meg kell óvni a közérközlőséget. Nincs akar elsőre vágni a törvényszék ítéletének, de ezt elvárja a rendőrség felettes hatóságától, a belügyminisztertől. (Helyeslés a közepén.)

Kovács Pál a fővárosi törvény revizióját sürgeti, amelynek kérdése mintha elaludt volna. A mai törvény az egyéni felelősséget nem ismeri.

Sebess Dénes azt kívánja, hogy a belügyi kormány korlátozza a városoknak pótdávétési jogát. Szóvá teszi az erdélyi városok szomorú helyzetét; ezen a kormány könnyen segíthetne, ha átengedné a városoknak a bor- és a hufogyasztási adó jövedelmét. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Vészi József: A fővárosi választókerületek országgyűlési képviselői is szóvá tették egy bizalmas értekezleten a tüdővészések szanatóriumának ügyét, amelynek költségeit a kormány az új beruházási javaslatból törölte. Minthogy a fővárosi képviselők közül egyedül ő van jelen, kötelessége felszólalni s megjegyezni, hogy ők a törlésbe csupán azért nyugodtak bele, mert a kormánytól azt a felvilágosítást kapták, hogy a szanatórium építésére mégis rá fog kerülni a sor, mielőtt a tüdővész gyógyítása körül most folyó tudományos harcok valamelyes eredményt adnak. A fővárosi képviselők belátják, hogy ebben az időpontban, midőn a tuberkulózis keletkezéséről, terjedéséről és gyógyításáról a legkomolyabb szaktekintélyek közt éles ellentétek csatáznak s midőn a modern fiziológia még a tüdővész örökletességét is kétségbe vonja, nem tanácsos nagy befektetéssel ilyen szanatóriumot létesíteni. De kéri a kormányt, hogy kísérelje figyelemmel s tudományos kontroverziákat s mielőtt a szakkörök a kérdést megoldják, a szanatórium építési költségeit azonnal állítsa a költségvetésbe. A szanatórium építésére alkalmas helyül ajánlja a főváros III. kerületének hegyvidékét, amely pormentes levegőjével és enyhe klímájával erre önként kínálkozik.

Elnök: Bezárja a vitát.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Rakovszkyknak azt válaszolja, hogy a rendőrség eljárását a bírói végzésnek szabják meg; elvárja a főváros rendőrségétől, hogy kötelességét teljesíteni fogja. Ami a kisvárosok ügyét illeti, azt a mostani kormány nagyon fogvatékos előkészítésben találta. Kötelességének ismeri, hogy a kérdéssel foglalkozzék és annak rendezését lehetőleg mielőbb kezébe vegye. Természetes, hogy ilyen munkálathoz idő kell. Eddig ebben a kérdésben egyébre nem érhetett rá, minthogy egyfelől igyekezett a feltöröltött folyó ügyek támogatást, amelyet elintéztelenül talált, az érdekelt városok megnyugtatóra lehetőleg elintézni, másfelől megindított egy adatyúrást, amelyből az összes rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal bíró városoknak pénzügyi és adminisztratív ügyeiről beható, tiszta képet nyerhet s reméli, hogy a jövő ősz és tél folyamán már határozottabb nyilatkozatokat tehet. (Általános helyeslés.) Ami a körorvosok igen jogos érdekeit illeti, erre nézve utal a nyilatkozatra, amelyet az illető érdekelt tényezők előtt is tett, hogy a körorvosok anyagi helyzetének megfelelő szabályozását a mielőbb megoldandó kérdések közé sorozza. A tuberkulózis kérdésre vonatkozólag kötelességének tartja le-

hetőleg éber figyelemmel kísérni mindazon mozzanatokat, amelyek itt a tudomány és a tudományos kísérletek terén felmerültek. A tuberkulózis lényegének megállapításával és helyes gyógymódjával járó buvárlatokat a nagy kórházi intézmények keretébe kell sorozni, amelyek az egyetemmel állnak kapcsolatban és amelyek a beruházási javaslat alkalmával igen nagymérvű kiépítésben részesülnek. Általános közegészségügyi szempontból a tuberkulózis kezelésével és gyógyításával járó egyéb kórházi intézményeknek nem a fővárosban, nem is a főváros III. kerületében, hanem egy, a tuberkulózis egész kezelésére nézve mentő alkalmasabb klimatikus viszonyokkal bíró és a nagy népességi géopontoktól távolos vidéken van helye. A trachoma kezelésének kérdésével volt alkalma behatóan foglalkozni. A trachoma-kórházak újabb, célszerű és némileg nagyobb arányú szervezése éppen most történtek meg a kellő intézkedések.

Előreláthatólag nemsokára törvényhozási módosítást kéri a betegpótlási törvénynek és pedig a törvény ama diszpozíciójának, amely szegény betegeknek gyógyszerrel való ellátását az állami kincstár, illetőleg a betegpótlási alap terhére röjja. Mert a szegény betegeknek gyógyszerrel való ellátása az egész országban alig fordul elő, kivéve egyes oly pontokat, ahol egy vagy több állandó orvos és gyógyszerész fogja meg a kérdést és felhasználja forgalomesimálásra, ahol azután az ellenőrzés az országos központtól való távolság miatt jóformán lehetetlen. Az országunk kilenc olyan vármegyéje van, amelyben évi 1000 koronát nem ér el a szegény betegeknek kiszolgáltató gyógyszernek összes értéke. Árva, Esztergom, Liptó, Turócs, Sáros, Beszterce-Naszód, Brassó, Fogaras-és Udvarhelyvármegyékben az e címen fizetett összeg 3537 korona, tehát nem egészen 400 korona átlag egy vármegyére. Ezzel szemben Ó-Bocse községben egy évben 6775, Máramaroszigeten 9532, Nagy-Booskon 3783 korona az évenkénti gyógyszerre kiadott költség. Most jönnek egészen kis falvak: Felső-Visón 2546, Dragomárfalván 3471, Mezőkomjáthón 3193, Nagy-Somkúton 3284, Gyertyó-Ditrón 3367, Algyógyon 3364, Magyar-Régenen 3904, Dédán 2988, Toplicsán 3700 koronára rug a szegény betegeknek kiszolgáltatót gyógyszernek egy évi költsége. A felsoroltak csupa kis falvak, úgy hogy egy ilyen kis faluban több gyógyszer szolgáltatót talál ki a szegény betegeknek, mint kilenc vármegyében. Itt egy beteg intézménynek állunk szemben, amelynek orvoslása másképp nem lehetséges, mintha visszautaltatják az ügy a községek földadatai közé.

A kórházak betegpótlási költségeiről megjegyzi, hogy nem szállította le a kórházak ápolási díjait 8 fillérre. Az élelmészéni jelentékeny megtakarítás lesz majdnem minden olyan kórháznál, amely a vállalati rendszerre van berendezve. Nézetek szerint a megtakarítási akciót a fővárosban kapcsolatba kell hozni azzal, hogy a főváros is legalább egy részét megkapja azon nagy áldozatoknak, amelyek kórházaiért hozott, ezért is arról értesítette a fővárost, hogy becsapják abba, hogy a betegpótlási díjaknál mutatkozó megtakarítások felerősben a főváros kórházépítési célokra fordított költségeinek törlesztésére fordítsanak mindaddig, míg ez a fél megtakarítás 330.000 koronát el nem ér, mert körülbelül 330.000 koronával van kamatoztatva a fővárosnak az a tőkéje, amelyet az utolsó 10 esztendő alatt kórházépítési célokra fordított. Tehát kétszeresen fájdalmasan éri azt, a mikor fővárosi kórházak ápolási díjainak leszállítására vonatkozó törekvést úgy igyekeznek némelyek feltüntetni, mintha az a főváros ellen irányult akció volna, holott ez nemcsak nem irányul ellene, de ellenkezőleg abba a helyzetbe fogja juttatni a fővárost, hogy egy pár év alatt — mert hisz egyszerre ilyen nagy akció nem vehető keresztül — 300—330.000 korona évi új bevételi forrásra áll elő. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Vészi József: Egy félreértést akar eloszlatni. A miniszterelnök a szanatóriumot nem a fővárosban kívánja felépíteni, hanem olyan helyen, amelynek éghajlati viszonyai a tüdővész gyógyítását elősegíthetik. Ez helyes és jó dolog, ha a kormányelnök nem a budapesti tüdővészésekre gondol, hanem a vidékiekre, akik ilyen távolabbi eső helyen könnyen összegyűjthetők. Azokban figyelembe kell venni, hogy a főváros a maga tömegnyomorával, nyomorúságos lakásvizonyával, rossz levegőjével és gyilkos porával a legnagyobb stilben tenyésztő a tuberkulózist; s valamint az ország közterheiből a főváros egymaga 19% -ot visel, úgy — fájdalom — a tüdővészések statisztikájában is a legnagyobb százalékos részt a főváros mutatja fel. Már most a fővárosi tüdővészések számára feltétlenül kell a fővárosban egy szanatóriumot létesíteni, mert innen azt a sok ezer embert vidékre szállítani fizikailag is lehetetlen. Elmond egy konkrét esetet. A minapában egy tuberkulotikus hírlapíró levélben ő hozta fordult, mint a budapesti Újságírók Egyesületének elnökhöz s azt kérte, hogy helyeztesse el őt az egyet valamely szanatóriumban, mert kórházban nem veszik fel, otthon pedig nem ápolhatatja magát. A szegény ember nem volt sehol elhelyezhető, vált

nyolc napig, aztán főbe lőtte magát. Az ilyen esetek megrendítik az embert, a fájdalmas részvét érzését váltják ki a lelkiéből s bizonyára ebben a fővárosban száz és száz száma fordul elő ilyen tragikus eset. E szörnyű nyomor megelőzése érdekében s a humanizmus nevében újból kéri a kormányt, ne ejtse el a fővárosban létesítendő szanatórium eszméjét.

Elnök: Szavazást rendel el.

A többség megszavazza a belügyi költségvetés első tételét.

Elnök: Szünetet ad.

(Szünet után.)

Ballagi Aladár kéri a kormányt, hogy sürgősen építtesse fel az új levéltári épületet, mert a mostani tűzveszélyes.

Gróf Tisza István miniszterelnök azt válaszolja, hogy foglalkozik ezzel az ügygel s addig is, a míg az új levéltár épülete elkészül, a várban levő kaszárnya fogadja be a levéltár anyagának egy részét.

Szaizay László a katonai előfogatok ügyének rendezését ajánlja a kormány figyelmébe.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Elismeri, hogy ez rendezetlen ügy, de igéri, hogy legközelebb megteszi erre vonatkozólag a megnyugtató intézkedéseket. Talált hivatalos működésének kezdetén egy erre vonatkozó törvénytervezetet, de ezt nagyon impraktikusnak látta, s ezért félre is tette.

A Ház a tételt és az egész belügyi költségvetést megszavazza. (Éljenzés.)

Következik

a kereskedelmi tárca

költségvetése.

Krasznal Ferenc: Visszaesést lát a kereskedelmi tárca körében a multtal szemben. Az iparfejlesztést szakiskolák szaporításával látja előmozdítandónak, s ezért helyteleníti a középiskolák számának növelését, s ehelyett jól berendezett ipariskolák felállítását sürgeti. Helyes szociálpolitikát követel. Az iparfejlesztési programot ki kell egészíteni az önálló vámterülettel. A kiegyezés kérdésével foglalkozik s határozati javaslatot nyújt be, hogy a kormány az Olasz-és Németországgal megindított kereskedelmi szerződésekre vonatkozó tárgyalásokat szüntesse meg s terjeszteszen autonóm vámtarifát a Ház elé, mely a megkötendő szerződéseknél alapul szolgáljon. (Helyeslés a szélsőbalon.) A költségvetést nem fogadja el.

Ernszt Sándor: Az ipar pangásának okait ismerteti s összehasonlítja ipari viszonyainkat az osztrákokéval, s konstatálja, hogy az ipari fejlődés akadályai a helytelen kormányzati politika. A munkáviszonyok egészségtelenségei okai a kormánynak az iparral való nemtörődőmsége s a helytelen ipartörvények. A kisiparnak állami segélyben részesítését sürgeti. A kartell ügyének rendezését óhajtja.

Báró Kaas Ivor kéri az elnököt, hogy tekintettel a tárca fontosságára, a vitát még ne zárja be.

Elnök: A vita berekesztése nem jelenti azt, hogy a tárca tárgyalása véget ért. Az ülést 3 óra után bezárja.

BELFÖLD

Minisztertanáos. A képviselőházban ma az ülés megkezdése előtt minisztertanáos volt, amelyen a kabinet valamennyi tagja résztvett.

A tátrai birtokvásárlás. Ismeretes, hogy Nosz Gyula országgyűlési képviselő néhány hónap előtt összeférhetlenségi bejelentést tett Münnich Aurél és Veszler Imre képviselők ellen a tátrai birtokvásárlás ügyében. Az összeférhetlenségi bizottság tárgyalta is már az ügyet, melyben most fordulat állott be. Nosz ugyanis nem kíván többé személyesen befolyani a vizsgálat vezetésébe, hanem a bizottsághoz intézett beadványban a vizsgálat kiegészítését kéri. Nosz Gyula beadványában azt akarja bizonyítani, hogy Münnich Aurél jelen volt Berlinben, amikor a magyar állam megbízottai és Hohenlohe herceg a birtokvételre megkötötték az egyezséget. Adatokat igyekszik fölhozni továbbá amaz állításának igazolására is, hogy a nevezett képviselők Szepes-Béla városát arra akarták rábírní, hogy birtokát adja el Hohenlohe hercegnek.

A szabadelvűpárt értekezlete. Az országgyűlési szabadelvűpárt ma este 1/28 órakor báró Podmaniczky Frigyes elnökle alatt értekezletet tartott, amelyen Papp Géza elő-

adása mellett tárgyalta és Klobusicky János, Haydin Imre és Dókus Ernő felszólalása és Tallián Béla földművelésügyi miniszter felvilágosításai után elfogadta a földművelésügyi minisztérium 1904. évi költségvetését általános-ságban és részleteiben. Következett ezután a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1904. évi költségvetésének tárgyalása, amelyet az érkezőlet gróf Teleki Sándor előadása mellett szintén elfogadott.

A szerb utlevélkényszer. Félhivatalosan jelentik, hogy a Szerbiával szemben létező utlevélkényszer, melynek megszüntetését rövid idő előtt szerb részről viszonzossági okokból kezdeményezték, fennmarad. A Szerbiából jövő utasoknak tehát ezután is, úgy mint eddig, rendes úti okmányokkal kell ellátva lenniük.

KÜLFÖLD

Franciaország és a Vatikán. Párisból táviratozzák: Hivatalosan kijelentik, hogy a Vatikánnal felmerült konfliktust illetőleg téves dolgot tárgyalásokról beszélni. *De Counsel* követési titkár, amióta a jegyzéket átadta és rögtön választ kért, nem tett további lépéseket. Ez a válasz csak e hét végén várható. A végleges döntés az augusztus 2-án tartandó minisztertanácsban történik. Egy római távirat szerint tegnap ment el a vatikáni válasz a francia kormány jegyzékére. Hír szerint a Vatikán ebben ragaszkodik ama jogához, hogy korlátlanul *intercedere* a *senti officium püspökökén*, de azt megengedik a táviratban, hogy a *nunciatus* *tevédel*. Akkor, amidőn a laivali és a dijoni püspök *perbe* személyesen avatkozott be. Több lap kifejti, hogy evvel a kuria belátta, hogy ez az eljárás bizonyos fokig helytelen volt. Ha a francia kormány ezt a beismerést elegendőnek tekintené, akkor a konfliktust békés uton lehetne elintézni. A laivali és dijoni püspök más megézt kapna — természetesen a francia kormány és a szentszék megegyezése alapján. Ezekkel szemben a *Figaro* Rómából azt a táviratot kapja, hogy a hangulat a Vatikánban a konfliktus kimenetelét illetőleg igen pesszimisztikus, különösen a miniszterelnök *barcassonei* beszéde miatt.

Az orosz-japán háború.

Budapest, július 26.

Niucsvangot kiűritették, Dasicsao japán kézbe került, az orosz seregek sietve vonulnak *Hajcsöngbe*, hogy aztán folytassák útjukat észak felé. Vagyis a déli sereg körülbelül eljártzotta szerepét és ha még várakozik rá feladat a mostani harcra, az nem más, mint hogy enmagát megmentse a jövő számára. És ez a feladat a legnehezebbek közé tartozik, mert Mukdenig a hegyekből ki-kitörő japán csapatok fogják őket fenyegetni. Az ilyen visszavonulás csak rendkívül demoralizálólag hathat a csapatokra, pláne a mostani esetben, mikor az a veszedelem is fenyegeti őket, hogy leszorítják őket a visszavonulás vonaláról.

És minél nagyobb nehézségek gördülnek a déli sereg visszavonulása elé, annál valószínűbb, hogy Liaojang mellett elvágva találja útját. Ebben az esetben aztán lehetetlen kikerülnie az összeütközést, mint-hogy nyugat felé a Liao, kelet felé az ellenség-megszállta hegység és dél felé Okunak gyorsan utána nyomuló csapatai teszik számára lehetetlenné a menekülést.

És amíg ily módon a mandzsuriai harc-tér valóságos kelepcéjévé lesz Kuropatkin-nak, addig Európában egyik bonyodalmat a másik után szerzi magának Oroszország. Nem elégszik meg a belső forrongással, érthetetlen módon kívülről is szítja a tüzet, mintha

csak kedve telnék a saját portáját fenyegető veszedelmek felidőzésében. Még alig csendesedtek le a megbotránkozásnak azok a hullámai, melyeket a vörös-tengeri események idéztek fel, máris újabb kalózmerényletekkel izgatja fel egész Európát. Az egyik orosz kadihajó a Keleti-tengerben feltartóztatta és megmotozta a *Lisboa* nevű német kereskedelmi hajót, míg a vladivosz-toki hajóraj három cirklója a maga méltóságához kicsinyesnek tartván az ilyen ártatlan mulatságot, a *Knights Commander* nevű angol kereskedelmi gőzöst egyszerűen elsüllyesztette. Ezek a minden nemzetközi jogot lábbal tipró merényletek annál megdöbbenőbben hatnak, mert a német hajó nem is közlekedik ázsiai partokon, az angol gőzös pedig nem szállított semmiféle hadicsempészárut. Milyen oka lehetett tehát az orosz hajóknak erre a brutális eljárásra, mely szinte konsternálólággal hat az európai hatalmakra? Hiszen ezek a merényletek az egész világ kereskedelmi érdekeit veszélyeztetik és az egész világ gyűlöletét felszítják Oroszország ellen. Azok a diplomaták, kik jó barátjai Oroszországnak, jól tennék, ha figyelmeztetnék kormányát, hogy vessen véget hajóskapitányai éretlen hősködésének, mert nincs annyi hadidugáru, mely annyit árthatna Oroszország politikai és erkölcsi érdekeinek, mint ezek az örökös mentegetőzések és bocsánatkérések. Mert hogy újra bocsánatot fog kérni, az bizonyos, de még bizonyosabb, hogy az amugy is felizgatott angol közvélemény most még nehezebben fog lecsillapodni. Hogy Anglia milyen komolyan veszi az ügyet, azt eléggé bizonyította *Balfour* tegnapi beszéde, melyben az orosz hajók eljárását olyannak minősítette, mely nagy gondot okoz az angol kormánynak. Mit fog szólni most, mikor az előbbi bántalom sokkal súlyosabban ismétlődött meg? Szavai bizonyára még élesebbek lesznek és Oroszországnak még jobban meg kell alázkodnia. Az újabb konfliktus elintézéséig azonban adhatna hajóskapitányainak és tengerészeinek egy jó tanácsot. Ha minden áron hősködni akarnak, hát hősködjenek *Togo* páncélosaival és nem fegyvertelen kereskedelmi gőzösökkel szemben.

Nagy orosz vereség.

London, július 26.

Négy nap szakszerűen rendkívül véres harcok után, amelyek esütőtűkön kezdődtek és vasárnap tízennegy órai véres csatában folytatódtek, sikerült a második japán hadseregnek *Oku* parancsnoksága alatt az oroszokat *Dasicsao* körül elfoglalt hadállásaikból végképpen kivenni, úgy hogy az oroszok most sietve kiűriték a Niucsvang és Port-Arthur felé vívó vasutvonallal ezt a rendkívül fontos csomópontját és az ott koncentrált orosz hadsereg teljes visszavonulásban van *Hajcsöng* felé. Még nincsenek kimerítő részletek azokról a komplikált evolúciókról, amelyeket *Oku* csapataival esütőtűktől szombattig, különösen *Dasicsaotól* keletre végbe vitt, hogy a vasárnapi döntő támadásra készüljön és az eddig érkezett hírekből alig lehet a bevezető harcokat rekonstruálni, de nyilvánvalóan látszik, hogy *Oku* a vasárnapi csatára oly ügyesen tette meg az előkészületeket, hogy a japánok tizenöt mérföldre terjedő tűzvonallal rendelkeztek. A vasárnapi csata kevéssel reggeli öt óra előtt kezdődött és a japánok délkeletről előkerülve, a Kajpingtől *Dasicsao* mellett *Hajcsöng* felé vívó országúton kezdték meg a támadást. Tüzérségüket a kevés számban rendelkezésre álló magaslatocon helyezték el és koncentrált tüzüket az arccal délkelet felé forduló orosz hadállás legdélibb jobb-

szárnya ellen irányították. Egyidejűleg a japán gyalogság megkísérelte az orosz jobbszárny ellen előnyomulni és azt megkerülni. Rendkívül elkeseredett harc után végre sikerült a japánoknak az oroszok gyilkos ágyútüze mellett is *Nanghadüben* falut megszállni és az oroszokat *Pianghuajüben* felé visszasszorítani. De ebben a pillanatban akcióba lépett az orosz tartalék és tábori tüzérségüknek két ütege által támogatva képesek voltak a japánok minden további előnyomulását megakadályozni. A japán sorok ekkor annyira megtörtödtak, hogy az orosz centrum újra offenzívát kezdhetett. Ez rendetlenséget akart hozni a japánok balszárnyába. Így ült a osata eldöntetlenül egészen délután öt óráig, midőn egyszerre a japánok jobbszárnya egészen váratlanul *Dasicsaotól* délkeletre megjelent és irtózatos oldal-tüzérelést indított az oroszok hadállása ellen, úgy hogy az oroszok két órai elkeseredett ellenállás után futva voltak kénytelenek visszavonulni.

London, július 26.

Niucsvangból jelentik: Az oroszok vasárnap reggel hat órakor újra megtámadták a japánoknak a *Dasicsaotól* keletre elhúzódó magaslatocon lévő hadállásait. Az orosz ütegek tüze néhány óráig feltartóztatta a japánok balszárnyának előnyomulását, de a japán balszárny rendkívül heves harc után elfoglalta *Nanghadüben* falut és az oroszokat visszavonulásra kényszerítette. Az oroszok ekkor erősítést kaptak és két üteggel újra megkezdtek a tűzélést és egészen esti öt óráig megtartották hadállásaikat. Ekkor egyszerre előtört a japán jobbszárny és irtózatos ágyúzással este hat órakor visszavonulásra kényszerítette az oroszokat. A japán arccal tűzvonala 15 kilométernyire terjedt. A japánok 2 órai szakszerűen tüzelés után az utolsó dombot és az egész síkságot megszüntítették az oroszoktól és csak ekkor szűnt meg a tizenegy óra óta rendkívül elkeseredettség-gel folytatott harc. Ugy látszik, hogy mind a két hadsereg igen nagy veszteséget szenvedett. A vasárnapi csata után az oroszok *dasicsaói* hadállása tarthatatlan lett és most kénytelenek *Hajcsöngbe* visszavonulni. Kuropatkin még a csata vége előtt parancsot adott, hogy Niucsvangot haladéktalanul ürítsék ki. Az inkui vasúti épületek hétfő reggel óta égnak.

London, július 26.

Mai niucsvangi Lloyd-távirat szerint 50 főnyi japán lovasság vonult be oda. Hír szerint az orosz épületeken francia zászlók lobognak. Ugy hírik, hogy a japánok elő-örbe ma reggel érkezett meg. A városban minden csendes.

Essen, július 26.

A Krupp-féle vasművek és telepek el vannak árasztva megbizásokkal Oroszország részéről.

Liaojang megkerülése.

Pétervár, július 26.

Az orosz távirati ügynökség jelenti Mukdenből tegnapi kelettel: Az a hír terjedt el, hogy kis japán csapatok vonultak előre a Janosai állomástól 60 versztnyire keletre lévő *Penziku* és *Szindsintin* felé. Ha van ennek a hírszertelesnek alapja, akkor a japánok ama szándékát árulja el, hogy Liaojangot Mukden irányában akarják megkerülni. A cárnénak a *dasicsaói* ütközetből jövő és észak felé tartó betegszállítovonata 24-én vonult itt át 340 sebesülttel. A vonat elindultakor az ütközet még tartott. E hó 24-én az ütközet reggel 6 órától esti 11 óráig diühöngött. Az oroszok megtartották *Dasicsaotól* délre tiz versztnyire lévő állásaikat. Az ütközet legnagyobb részben a tüzérség harca volt. Van ok annak a föltevésére, hogy ez az ütközet a mainak csak bevezetője volt. Az eredményt még nem tudni. A veszteséget sem állapították meg.

Orosz hajók garásdalkodása.

London, július 26.

A *Knights Commander* esetéről még a következőket jelentik: A hajó, amely egy angol

társaság tulajdona, szombaton reggel nyolcad-fél órakor találkozott a *Gromoboj*, *Roszija* és *Rurik* orosz hajókkal. Az orosz tengernagy jelt adatott a hajóknak, hogy álljon meg és miután ez megtörtént, tizpernyi időt engedett a legénységnek a hajó elhagyására. A matrózok közül többen a csónakokba ültek, mások a tengerbe ugrottak és a tíz perc lefolyása után az oroszok a hajót elsüllyesztették. Nemsokára megjelent a *Sián* hajó, amely fölvetette az angol matrózokat és az oroszok megparancsolták ennek a hajónak, hogy gőzét bocssássa ki és mindaddig ne mozduljon el helyéből, ameddig az orosz hajók a szemhatáron vannak.

Washington, július 26.

Határozottan megállapították, hogy a *Knights Commander* nevű gőzösön nem volt hadicsempészeti áru. Az Egyesült-Államok kormánya már elküldte tiltakozó jegyzékét és a konfliktus további fejleményeit izgatottsággal várják.

Konstantinápoly, július 26.

Az angol nagykövetség intézkedésére utasították a *Dardanellák* parancsnokát, hogy ne bocssássa át a *Malaccát*.

London, július 26.

Az angol kormány tagjai rendkívüli tanácskozásra gyűltek össze, amelynek tárgya valószínűleg az orosz önkéntes-flotta.

Pétervár, július 26.

A vörös-tengeri hajózás dolgában a legközelebbi napokban kormánynyilatkozat fog megjelenni. Az orosz külügyi hivatal megbotránkozott német hajók megállítására és elközbása miatt és kijelenti, hogy az orosz cirkáló hajók kapitányai saját szakállukra jártak el, mert a dolog máskülönben teljesen érthetetlen volna. Az orosz kormány mindent el fog követni, hogy Németországot kiengesztelje s egyúttal azon az állásponton van, hogy Angliával való minden egyenlőség végetes és káros következményeket vonhatna maga után.

London, július 26.

A *Knight Commander* esetében Angolország be fogja érni a pusztító tiltakozással, mert bár le akarnák tagadni, kétségtelennek látszik, hogy a hajón hadi dugáru volt. A *Times* írja, hogy Angolország a hajók feltartóztatása ügyében tulságosan toleránsan kíván eljárni, bár most ezáltal nagy károkat szenved, de nem akar prejudikálni önönmagának egy háború esetére, amelybe belesodorhatnak jövőre az események.

A harc tér áthelyezése.

Berlin, július 26.

Pétervárról jelentik a *Berliner Tageblatt*nek, hogy a japánok kezdik biztosítani a közlekedési vonalakat, ami arra indította az orosz hadvezetőséget, hogy a Jalu folyó vidékéről Pjónjangba vonja vissza eleség- és lőszerkészleteit. Ez azt bizonyítja, hogy a harc színhelyét rövid idő múlva Koreába teszik át. Az összes orosz csapatokat a harevonaiba tolták előre. Az orosz seregeknél levő harctéri tudósítók azt jelentik, hogy két héten belül nagy változásokra kell elkészülvén lenni, ha csak a folytonos esőzés nem fogja a hadműveleteket lehetetlenné tenni.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

— BUDAPESTI NAPLÓ. Július 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK

Harc a regényhősök miatt.

Páris, július 6.

Milyen részleteket szedhet ki az életből az írói fantázia? Azaz hogy ez gyatra kérdés. Száz különböző válasz jöhetne rá száz egyrangú igazsággal. Aztán azt a hitet kelthetné az ember, hogy elmélni akar. Utálatos és unalmas dolog pedig leszurni egy vékonyka eszme-cölöpöt s keringeni körülötte. Hiszen ugy áll a dolog, hogy az írónak annyi joga van, amennyi ereje. Egy fiatal francia író nemrégiben írt egy regényt az angol-boer háborúról s ez a regény határozottan irodalmi munka. Két másik francia író a kommún rémes napjait írta meg regényben s e regény szintén irodalmi klasszifikálásra tarthat számot. Elég erejű író egészen bátran nekifoghatna regényt írni a kongregációk megregulázásáról. Egy bátor magyar író viszont már ma fölháználhatna egy regényben a parlament vesztegetés hírhedtet ügyét s lepingálhatna a szomorú affér ismert és esetleges titkos szereplőit. Mindehhez erő és bátorság kell, mely ez esetben maga a talentum, nehogy a Dreyfus darabok és más alkalmi históriák olcsóságig ritkuljon valahol is az írás, pamflet se legyen, report se.

A színpadon még több szabad. A színpad, bárki bármit mondjon, valamikor egészen az aktualitásé lesz. És mégse csodálkozzék senki, hogy a francia ujságírók haraguzsna a modern francia írókra, mert utjabb időben nagyon is szerepeltetik őket regényben, színműben. Az ujságíróknak szabad legalább is olyan érzékenyeknek lenniök, mint az ügyészeknek vagy mondjuk a fuvvrezereknek. A francia ügyészek aligha tartják szeretetreméltó férfinak Brieux urat, a „Vörös talár” íróját s emlékeztünk, hogy egyszer valamelyik budapesti színházi bohóság főjelenetében egy fuvvrezet-önkéntes kedélyes alakjának is föl kellett volna tűnnie, de a fuvvrezet-önkéntesek értesültek a készülő merényletről s egy szerencsés intervencióval megmentették a fuvvrezet nimbust.

Az ember rendszerint szidja a maga szerencsétlen metier-jét, de kicsufolni azért nem engedi.

A francia írók, főképpen a színpadi írók, már jó idő óta nem tudják az életet ugy nézni, hogy az ujságíró meg ne lássák. Minden mese-sarokból egy ujságíró ugrik elő. Modern francia színmű vagy regény már-már éppugy nem lehet el ujságíró nélkül, mint valamikor seregszámolás nélkül az éposz.

Ez nagyon kedves és dicsőséges dolog volna, ha egyszerűen a sajtó mindent befogó tartalmát akarná jelenteni. De nem ezt akarja. A francia zsurnaliszta regény- vagy színmű-hősök igen egyforma és igen kellemetlen individuumok. Az ember megérti a zsurnaliszta fölfortyanását. Az író urak, mintha összebeszéltek volna, típust akarnak faragni. Közös akarattal és közös igazságtalansággal.

A zsurnaliszta-hős panama-lovag, fékezhetetlen stréber, házasság-szédelő, iparlovag, vagy valami ilyenféle. Ha zseniális vagy ha tökfalkó is, mindig arra törekszik, hogy elámita és becsapja a világot s hogy föl ne fedje véletlenül se a maga valóságos énjét.

És különös dolog, miközben az ujságíró ilyen kegyetlenül hurcolják meg a me-

sék, az írók minden derékséget, kiválóságot monopolizálva, seregesen vonulnak be — a litteratúrába. Amilyen curva, hitvány, olcsó figura az ujságíró-hős, olyan nemes, kiváló és ragyogó az író-hős. Ékes szerelmi történetek hirdetik a modern asszonyoknak, hogy házasságot törni csak író-emberért érdemes. Az író-hős nagy eszméknek vagy szent boldonságoknak a fanatikusa. Az író-hős hódít vagy legalább is imponál.

— Persze-persze — mondják a „Quat-z—Arts”-ban. Ha az ujságírók írják a regényeket és a szindarabokat, akkor ők volnának a fényes alakok, ha a festők, akkor a festők volnának... Persze-persze...

Az ujságírók azonban komolyabban beszélnek s jukok van hozzá. Az ő pályájuk szabad pálya s a pálya hivatottjai annyival inkább megkövetelhetik, hogy őket ne ítéljék meg azok után az obskurus lények után, kik magukat ujságíróknak kreálják. Ne ítéljék meg pedig legelső sorban az írók.

Az ujságírók csak az utolsó napok szenzacióból esufolkodva mutathatnának rá *Greolngre*, aki *Popescu* Elizát meggyilkolta s aki büszkén hivatkozott arra, hogy őt az írók tették azzá, ami, s maga is író akar lenni, hivatkozhatnának a „Fekér éjszakák” két drámairó hőseire, vagy arra az érdekes íróra, aki a minap betört a Grand-Palaisba.

Nálunk íróemberek dolgoznak zsurnaliszta-sorban s ujságíróemberek író-álmokat szönek. Franciaországban természetesen szintén dolgoznak a redakcióknak az írók, de a két metier nincs összeházasodva. A színpadi írók pláne független urak. Ő nekik még a darabjaik kritikája miatt sem kell félniök, lévén a színházak kötelessége ápolni a barátságos viszonyt a sajtóval.

Ilyenformán Franciaországban tehát igenis lehetséges az ellenségeskedés írók és ujságírók között s ez a harc ritka harc, nagyon érdekes látnivaló.

Lehet, sőt igen-igen valószínű, hogy az ujságíró írásos meghurcolása nem első oka ennek a harcnak, csak egyik epizódja már. De a harc tart s a színházak és a színpadi írók egyesületének küzdelmében például a lapok legnagyobb része az írók ellen foglal állást.

A harcnak esetleg néhány regény és dráma vethet csak véget nemes, nagystíliú, kiváló ujságíró-hősökkel. Ilyen hőst is adhat annyit a zsurnalisztika, mint amolyant. De komolyan szólva: az írók talán mást is megláthatnának az életből, mint önmagukat és az ujságírókat...

A. E.

Budapest, július 26.

— József Ágost főherceg Kecskeméten. *Kecskemétről* jelentik: A mai nap délelőttjét a főherceg utazása tulajdonképpen céljának megfelelőleg, hivatalos ügyekkel töltötte. Reggel már 4 órakor talpon volt és kíséretével, gróf *Balthány* Béla kamarással, valamint *Gyapay* Dénes főhadnagy segédtséggel együtt kilovagolt a körösi nyomásnak nevezett katonai gyakorlótérre, ahol 5 órakor kezdődött meg a szemle. Az ezred ott állomásozó osztályát *Sebessy* Sándor huszárszázados parancsnoksága alatt reggel 9 óráig gyakorlatoztatt, melyet végig nézett *Kuntz* Tiberius ezredes is. A gyakorlat befejezésével a főherceg legteljesebb elismerését fejezte ki *Sebessy* osztályparancsnokának és megdicsérte a legénységet. József Ágost főherceg innen a római katolikus templomba ment, majd a Royal-szállodába levő lakására hajtatott. Délután félkettőkor a honvédségi és közös hadseregbeli tiszttek társaságában megebedelt s ebéd után pihenőre tért. Délután 6 órakor a vasút melletti téren levő Uri-kaszinóban

tett látogatást, ahol tiszteletre fényes uzonnát adott a kecskeméti intelligencia. A holnapi nap pro gramja iamét csapatszemplével kezdődik, a dél-éltre és délutánra vonatkozólag még nincs megállapodás. A főherceg holnap este 6 órakor hagyja el Kecskemét városát.

— **Ferenc József és a szász király.** Bécsből jelentik: A király augusztus 5-ikén Ischlből Salzburgba utazik és Lond állomásán találkozik fog György szász királyal, aki Gasteinből érkezik oda, aztán együtt fognak az uralkodók Salzburgba menni.

— **A szatmári püspök jubileuma.** Szatmárról jelentik: Meszlényi Gyula szatmári püspök holnap tölti be áldozópapságának ötvenedik évét. Az agg főpap, aki valódi atya az egyházmegyének, e nevezetes évforduló napját teljes visszavonultságban a máramarosi Pável-fürdőben tölti. Az egyházmegye hível főpásztoruk aranymiséje alkalmából holnap a zárda-templomban ünnepi szentmisére gyűlnek össze.

— **A kónak.** Már megkezdtek Belgradban a régi királyi kastély lerombolását, amelyben Sándor királyt és Draga királynét meggyilkolták. A közlegő koronázás uvertürje ez, hogy végekképp elföldjék a vérnyomokat, amelyek főlé egy új dinasztia hatalma épült. Már csákányokkal döngetik márványfalait, s a versaillesi stílusban épült palota, mely finom, könnyed volt minden részében mint a csipke, el fog tűnni a föld színéről, s majd csak a képes levelezőlapok őrzik meg egy ideig emlékét. Fölszedik a padlózatát, ahol az idegen riportereknek mutogatták a vérnyomokat, kivágják a nagy, szárnyas ablakokat, ahonnan két véző test zuhant alá, tavaly június tizenegyedikének éjjelén. Talán a tölgyeknek sem kegyelmeznek, amelyek oly ijedten susogtak odalenn a kertben; ledöntik a vaskerítést, amely körül buta katonák állottak, széles fegyverekre dölve, nem is sejtve, hogy uralkodójuk meggyilkolásához vezényelték ki őket. A fogas, amelyre mint valami szárnyas pillangó volt kiterítve egy asszonyi toalett, velencei csipkéből és granadai selyemből összehorronálva, mely azonban csak egyetlen egyszer volt Draga királyné testén, — június tizedikén küldte a párisi szabó — szintén elpusztul. Minden jel, minden emlék szétmorzsolódik a sokáé komunkások kalapácsütései alatt. A geni főmágnó, aki hirtelen belesöpött a fejedelemségbe, nem szerette ezt a házat, amely egy nyári éjszakának rémförténét juttatta mindig eszébe. És míg a Topesider enyhe platánjai alatt a meggyilkolt Obrenovic Minály kuriáját beláthatatlan időköz mutogatni fogják az átutazó idegeneknek, a szegény fiatal Sándor király után ennyi emlék sem marad. Csak a Terazzia gesztenyefái fognak bogni, kísértő nyári éjszakák, ha hős szél támad, mintha egy holt királyné sóhajtsa lenne, akinek holttestét kitétték az utcára, hogy részeg katonái megrugdadják és leköpdössék.

— **Egy porosz herceg Budapesten.** Néhány lappak azt a híret, hogy a német trónörökös e hónap elején Budapesten időzött, ma határozott áfólat követte. Egy bécsi távirat ezt jelenti: Az a hír, hogy a német trónörökös a Vesta hajón inkognitóban Budapestre utazott és ott több napig tartózkodott, tévedésen alapszik, mert a turista nem a német trónörökös, hanem Albrecht braunschweigi hercegrégensnek fia, Frigyes Vilmos porosz herceg. A herceg tíz napig volt Magyarországon és ezt az időt Budapesten és Tatrafüreden töltötte.

— **Strossmayer gyógyulása.** Rohics-Sauerbrunnból jelentik: Strossmayer püspök teljesen meggyógyult és tegnap délután hosszabb sétára ment. Lipót Szalvator főherceg ma tudakozódott a püspök állapota iránt. A püspök reméli, hogy szombat, e hó 30-án Zágrábon át Gyakovába utazhatik.

— **Zsinati képviselőválasztás.** A dunán-füli református egyházkerület anyae gyházának zsinati rendes képviselőkre beadott szavazatait a napokban bontotta fel az erre kiküldött bizottság. A választás eredménye a következő: **Rendes képviselők egyházi részről:** Csizke Lajos tatabi esperes, Nagy Lajos somogyi egyházmegyei esperes, Kiss

József pápai egyházmegyei esperes, Veress Ede komáromi egyházmegyei esperes, Medgyaszay Vince mezőföldi esperes, Segesdy Miklós veszprémi egyházmegyei esperes, Barakonyi Kristóf egyházkerületi tanácsbíró. **Világi részről:** Molnár Béla főjegyző, dr. Sárközy Aurél palánkai gondnok, Szabó Kálmán somogyi gondnok, Kovács Endre barcsi gondnok, Móróczy Kálmán veszprémi gondnok, Barthalos István pápai gondnok. — Új azavazást rendeltek el Konkoly Imre tatabi gondnok és dr. Segesdy Ferenc között.

— **A spanyol király látogatása.** Bécsből jelentik: Alfons spanyol király még az ősz folyamán meglátogatja a bécsi udvart és csak asztán megy Berlinbe a német udvar meglátogatására.

— **Egyházkerületi gyűlés.** A dunamel-léki református egyházkerület augusztus 4-én délelőtti 9 órakor a református gimnázium nagytermében közgyűlést tart. A közgyűlésen egyházi részről Mady Lajos esperes, világi részről gróf Teleki József elnökölnek.

— **Az amerikai hajóraj Flumében.** Fluméből jelenti tudósítónk: A magyar kikötőváros képét a szokottnál is színesebb és elevenebb teszi a kikötőben horgonyzó amerikai hajók legénysége. Az utcákon tarka egyenruhás tege-részecsoportok sétálnak, kísérve a közönség általános figyelmét. Az Adamich-téren tiszteletökre rendezett katonazenehangverseny első száma az amerikai himnusz volt, amelyet a lelkes amerikaiak megisánceltettek és a himnusz hangjai mellett, amerikai szokás szerint, sorra kezert fogtak egymással. A tengerészek mintaszerezen viselkednek. Némelyikük valóságos elragadja tréfáival az állandó utcai közönséget. Valamennyien jókedvű, napsütötte, husz-huszonkétosztendős erőteljes legények. Egyrészkül a kávéházakat és sörházakat töltötte meg, sokan az utcákon sétálnak és pénzdarabokat dobálnak az őket árnyékként követő suhancok közé. Éjjelre persze kissé beállítva mennek vissza a hajóra, számtalan mulatságos jelenetet ismerenálva. Egyikük például annyira be volt rugva, hogy a csónak mellé lépett és beleesett a tengerbe. Persze kihúzták s a vidám amerikai a hideg víztől kijózanodva, újból kezdte a mulatást.

Baró Roszner Ervin kormányzó az amerikai hajóraj látogatása alkalmából fényes estélyt rendezett ma. A kormányzófi palota termei pazarul földszítve, a palota előtt elterülő park a lampionok és villamos-körték százaitól ragyogva várták az előkelő vendég-sereget. A márványteremben fogadták az érkezőket a kormányzó és felesége, Forgách Klótild grófnő. Az amerikai tengerészek pompás kék diszruhában jelentek meg s fesztelenül vegyültek el a vendégek tarka, változatos tömegében. A polgári és katonai hatóságok kitünőségei együtt voltak már, midőn Barker tenger-nagy megjelent az estélyen. Jőval kilenc óra után fölhangzottak a Rákóczy-induló alkordjai, jelezve a hangverseny kezdetét. A magyar művészet hivatott képviselői szerepeltek a hangversenyben: Takács Mihály, Kramer Teréz és Szilágyiné-Bárdossy Iona. A hangverseny után a palota márványtermében Farkas Sándor cigány-zenekarának hangjai mellett táncra perdült a fiatalság. Az amerikai tenger-nagy a kormányzó vendéglátását holnap luncheonis viszonozza a May Flower-jachton.

— **Rózsaszünet Nagymaroson.** Nagymaros képviselőtestülete, karöltve a nyaralókkal nagy rózsaszünetre készül. A Dunapartot a nagymarosi korzóval gyönyörű kertté varázsolják, s ezen tartják meg a nyári mulatságot, melyen fővárosi művészek is nagy számban vesznek részt. A rendezőség élén a község képviselőtestületének vezetői és a nyaralók férfitagjai állanak. Az ünnep tiszta jövedelmét Nagymaros szépítésére és szegény diákok fölsegélyezésére fordítják.

— **A román trónörökösnek halálos veszedelemben.** Mária román trónörökösnek élete, mint egy bukaresti tudósítás alapján egy angol lap írja, komoly veszedelemben forgott. Sinajából a Kárpátok közé rándult ki lovon, mikor hirtelen nagy vihar kerekedett, amittől a ló megbokrosodott és örült rohanással száguldott egy hegyszakadék irányába. A trónörökösnek hasztalan feszítette meg az erejét, nem bírta a lovat megfékezni, kísértői pedig hiába ugáltak utána, nem tudták a megbokrosodott lovat utólrni. Már-már úgy lát-

zott, hogy a trónörökösnek beleszáll a ló a hegyszakadékba, amelyben menthetlenül elveszett volna. A szakadékok közelében azonban a trónörökösnek hirtelen lesiklott a lórl. A ló a következő pillanatban belezuhant a szakadékba és agyonzúzta magát. A trónörökösnek ilyen módon megmentette az életét és csak könnyebb természetű sérülést szenvedett.

— **Erdőmesteri panaszok.** Általában azt hitte volna bárki is itt Budapesten, ebben a jelenleg egyenlítői tájakra letelő-dött mérsékeltövi metropolisban, hogy a főváros erdőmesterének lenni olyan hivatal, amelyről csupa módoság, kegyelem és tekintélyvel jár. Fővárosi erdőmester! Egy egész főváros erdeinek a mestere!... Ki ne kívánna magának, hányan nem irigyelik ezt a szép rangot, finom állást, amelynek a gazdája csak valami nagy ur lehet, olyan ur, aki csak intézkedik és az erdőben minden úgy megy minden, mint a parancsolat. Ó pedig, mennyire nem úgy megy! Tessék csak elolvasni a Fővárosi Tudósító ultramarin gépirását, melyen másképp mennek a dolgok az erdőben, hogy immár nem hagyhatta szó nélkül az elfajult erdei állapotokat az erdőmester és hosszú panaszszal kellett fordulnia a főváros tanácsához. Sok baj van. A kihágások és pedig a falopás, a vadorzás, a fák és sétáló helyek rongálása szörnyen elszaporodtak az utóbbi időkben. Az előjáróságok alig győzik a sok panasz elintézését; sőt ez az elintézés nem sokat ér, mert hát a kihágások elkövetőinek 30—40 percentje gyerek és az erdőmester hiába perel, hiába föllebez, mert az előjáróságok a tizenkét évnél fiatalabb gyerekeket fölmentik a megfelelő törvényparagrafus értelmében és ha már az erdőmester ebbe bele-nyugszik, de a felelősséget a gyerekek szü-leire kéri áterelni, hát az előjáróságok a szülőket is egyre-másra fölmentik. És itt belekerül az ügybe maga a földmívelésügyi miniszter is, mert a szülők fölmentése a földmívelésügyi miniszter egyenes beleegyezésével történik. És ilyen viszonyok között mit csináljon a szegény erdőmester, amikor a tizenkét éven alul levő sok kis zsvány valósággal miniszteri és előjárósági jóváhagyás mellett faragja be a türelmes fakéregbe a sziveket és összefonott kezöket, amiről különben a nagy, például husz-huszonöt éves gyermekek sem tudnak lemondani és valóságos ama fölmentett szülők küldik a csemetéiket, hogy orozzanak vadat, lojpanak fát és kövessenek el mindenféle istentelenségeket, amelyek csakis a köteletségét teljesít erdőmester gondjait tehetik elviselhetetlenné. Mert ilyenformán a „vagyonbiztonság a legminimálisabb fokra szállott le a kültelkenek” és itt tegyen valamit a tanács, mert ez állapotok nagyon is alkalmasak „a hivatalok és törvények tekintélyének teljes lerombolására”. Ilyen módon számol be Guckler Károly fővárosi erdőmester az erdészeti ügyek hanyatlásáról és az erdészeti hivatal tekintélyének súlyos veszélyeztetéséről és annyi bizonyos, hogy Budapest népe nyugodt lehet abban a tekintetben, hogy derék, köteleességét a szíven viselő erdőmestere van és úgy ő, valamint a mi erdeink is megérdemlik, hogy a tanács a mélyére nézzen ezeknek a panaszoknak. Különösen pedig arra a 30—40 percentnyi apró fickóra kell gondolni, mert még sem járja, hogy egy elnéző paragrafus védelme alatt virgonckodjanak és annyi keserűséget okozzanak.

— **Texas Marselleben.** Ebben a nagy francia kikötővárosban most valóságos indián-kultúra dühög. A lakosság nagy és véres csatákat vív bottal, pisztolyal és karddal és aki csak némileg is biztonságban óhajta magát érezni, az ne menjen Marsellebe. A város lakossága két párta oszlik: Flaissières és Chanot jelenlegi polgármester pártjára. Flaissières ur hívei a szociáldemokraták, míg Chanotéi mérsékelt köztársaságiak. Flaissières jóllehet már nincs a hatalmi poleon, oly nagy hatással van híveire, hogy minden nap véres verekedésekbe szónokolja bele őket! Revolverlövések, ortvámadások éppen nem ritkák most e szép tengeri városban. Az elkecserecsés nagy

része Chanot ur ellen ég a keblekben, akinek élete is gyakran veszélyben forog, s a rendőrség sem elég erős, hogy megvédje a polgármestert. A napokban is megtámadták a kocsiját, amelyet rendőrök vettek körül s a polgármester urnak csakis csellel sikerült megmentenie az irháját.

— **Az osztrák községi választás reformja.** Bécsből táviratozzák: Ó felsége szentesítette a községi választások reformjáról szóló javaslatot, amely a vidéki városokban is a keresztény-szocialistáknak fogja biztosítani a többséget. Ez a törvény kedvezés a keresztény-szocialistáknak a kormány részéről, hogy számíthasson támogatásukra a jövőben.

— **Csehov és a kiadója.** Csehov Antal, a minap elhunyt nagy orosz író, gyakran mesélte melankólikus mosolyal, hogy írói pályája kezdetén milyen nehéz viszonyokkal kellett megküzdenie. Annak a lapnak a szerkesztője, amelynek dolgozott, így szólt egyszer hozzá:

— Kedves barátom, amaga mindent elnyújt. Kétszázoros tárcát kértem magától, maga pedig kétszázötven sort ír. Kénytelen vagyok megrövidíteni.

Más alkalommal meg azt mondta:

— Irjon kérem szaporán husz sort.

Csehov akkoriban öt vagy hat kopeket kapott sorjáért. Mikor először fizettek neki hét kopeket soronként, végtelenül boldog volt.

— Azt hittem, hogy elértem a dícsőség tetőpontját — mesélte. — A szerkesztőség minden tagjának ebédet fiztettem.

Csehov jóvedelme az utóbbi években nagyobb lehetett volna, mert világhírű volt már, de Marksnak, a kiadójának 75.000 rubelért eladta összes meglévő és megírandó műveit. Marks rabszolgájának nevezte magát és elment a kedve az írástól. De még sem állt egy a dolog, amint mesélte, mert azért adta el egy összegben a műveit, hogy gondoskodhassék a családjáról, félt ugyanis, hogy tödbaja véget vet a pályájának. A pénzen házakat vásárolt, de nem értett a dologhoz és elvesztette a vagyonát. Annnyira jutott már, hogy nyomorgott. Barátai rá akarták venni Marksot, hogy bontsa föl a szerződést és a Zola példájára hivatkoztak, aki fiatalkorában hasonló szerződést kötött, mikor pedig világhírű lett, a kiadó szó nélkül kiengedte az obligóból. Marks azonban nem akarta ezt megtenni. Ez a dolog alighanem hozzájárult Csehov pesszimizmusának a növeléséhez.

— **A kis tapintatlan.** Idők haladtával a pápák irtózata is megszűnt a tudomány és technika modern vívmányai ellen. Semmi csudálni való nincs hát azon, hogy X. Pius, a nemesen egyszerű mostani pápa is távol esik a babonától és sok minden elfogultságtól s hogy ennek következtében a Vatikánban a minap bevonulhatott egy kiválóan tökéletesített fonográf. Maga Pius pápa óhajtotta már hallani azt a sokat emlegetett masinát, amelyet egyébként egy szakértő tanár mutatott be. Az előadás a pápa magánkönyvtárában történt meg. Ó szentsége mindenképpel törőlhogyire megnézegette a takaros jószágot, majd jelt adott, hogy most már szeretne valamit hallani. A professzor ur készséggel nekilátott a produkciónak. Beilleszti a kulcsot, csavar egyet, csikorgás hallatszik, majd berregés, aztán a következő pillanatban a fonográf rágyújt a . . . nos a fonográf egyszerűen rágyújt a — *Marseillaisere*. . . Egy kis megrökönyödés, aztán a professzor ur gyorsan beszünteti a fonografot és hirtelen más hengert tesz bele ahelyett, amelyet tévedésből helyezett el az éneklő szerkezetbe. Mert a professzor ur is azok közé tartozott, akik figyelemmel kísérik a világ folyását, jól tudta hát, hogy X. Piusnak a Marseillaiset fujni, ez még egy fonográf-tól is elég tapintatlanság. Azt a dalt, amelytől Le Nordez püspök, Laval, Dijon, konkordatum és Franciaországgal hasonló bajok jutnak az eszébe X. Piusnak. A professzor ur jól tudta ezt és hirtelen más énekeket adatott elő a fonográf-fal. Egyháziakat és profánokat.

— **Az eltűnt tanár.** A salzburgi lakásáról már napok óta eltűnt *Staubinger* tanárt még mindig nem találták meg. Sokan azt hiszik, hogy *Straubinger* büntettnék esett áldozatul. Bécsben levő felesége tegnap táviratot kapott, hogy férjét megtalálták, de kitudt, hogy a táv-

irat misztifikáció volt. A mentőexpedíció még nem érkezett vissza.

— **Revolvrővesek a templomban.** Izgalmas jelenet játszódott le az elmúlt vasárnap a torontálmezei *Beresztócs* község templomában. Eisele Ferenc, a falu lelkésze már régebb idő óta haragban állott a tanítóval. Vasárnap óriási botrányban tört ki az ellenségeskedés. A templomban az összegyűlt hívők tömegén át a pap a tanítóhoz lépett és szidalmakkal halmozta el. A község népe azonban a tanítónak fogta pártját, általános lármra, zűrzavar támadt, a helyzet mind veszélyesebbé vált, úgy hogy a pap kénytelen volt elmenekülni. Kis idő múlva visszatért, de a hívők eltorlaszolták az ajtót. A lelkész nem sokáig gondolkodott. Feltörte a sekrestye ablakát és bemászott a templomba. A veszekedés erre újból kitört. S mikor a tömeg már fenyegetően közeledett a paphoz, ez revolvert rántott és kétszer közéjük lött. Szerecsére egyik lövés sem talált. A csendőrök vetettek aztán véget a harcnak. A temesvári püspöknek jelentést tettek a z esetről.

— **Bika és tigris.** Párisból jelentik: A spanyol lapok valamennyien megbotránkozva írnak azokról a barbár jelenetekről, amelyek a *san-sebastiani* arenában lejátszódtak a bika-tigris viaskodás alkalmával. A tigris keresztültört a gyengén készült korláton és a közönséget páni ijedelembe ejtette. A rendőrök, akik Mauser-fegyverekkel vannak felszerelve, valamint a közönség sorából sokan, akiknél revolver volt, rálöttek a dühüngő fenevadra, amelyet így sikerült is leteríteni. Természetes, hogy a vak össze-visszalövéződésben több golyó ment a közönség közé, mint amennyi a tigrist találta. Körülbelül ötvenen sebesültek meg, tízenketten puskagolyóval. *Pidal* márkinak combjába hatolt a golyó, *Padros* asszony is *Urquijo* képviselő sulyos sebesüléseket szenvedtek. *Livingstone* amerikai polgárnak szétzúzták a karját s most az amerikai konzulátus utján kártérítést követel. *Lazariburry* a san-sebastiani polgármester rokona ma reggel behalt sebeibe. Ugyilátszik, hogy a puskagolyók a földről visszapatantak a közönség közé a karzatokra. Mikor a tigrist megölték, egyszerre ezernyi ember rohant a tetemére, levágták a farkát, a füleit, a karmait, a bőrt darabokra vagdalták és elvitték magukkal troféumképpen. Az egész városban nagy izgalom uralkodott. A bérkocsisok otthagyták a kocsiikat és bemenekültek a házakba, mert a kimenekülő nézők kiáltásaiból azt következtették, hogy a tigris üldözi őket. Az újságok egyértelműleg követelik, hogy San-Sebastianban, ahol jelenleg sok fürdővendég tartózkodik, többé ne tarssanak ilyen előadásokat. — *Madridből* ebben a dologban a *Vossische Zeitung* a következő értesítést kapta: A san-sebastiani cirkusz tökéletesen tömve volt. Kétezerrel több ember állott kint az arena körül, akik már nem kaptak helyet. Az ülőhelyekért mesés árakat fizettek. A legrosszabb helyek huszonöt pezetéért keltek el. Franciaországból rengeteg érdeklődő érkezett a városba. *Cézárt*, a tigrist, mindjárt a viadal elején a földre teperte *Huron*, a bika, a bika, a tigris beleharapott a bika hasába, ez lerázta magáról és valósággal labdázott a foltos fenevaddal. Egyszerre aztán nagyon közel jutottak a korláthoz, a bika újra a levegőbe akarta dobni a tigrist, de elhibázta és a rettenetes erejű öklelés keresztültörte a vasrácsot. Az így támadt nyílason rohant ki a két állat a közönség közé. Erre leirhatatlan pánik tört ki. Elkézdtek lövöldözni. Mindenki kifelé igyekezett és a rettenetes kavarodásból keletkezett az a borzadalmas katasztrófa, amely oly sok áldozatot követelt.

— **Európai utazás kalandokkal.** A *lisszaboni* földrajzi társaság a napokban *huszzer* reist adott ki egy *Antonio de Castro* nevű embernek, aki a társulat pályázata alapján, másfél év alatt bejárta egész Európát. De Castro egyetlen krajczár nélkül kezdte meg útját, amint azt a pályázati feltételek neki előírták. Kalábríában rablók fogták el és sokáig tartották maguknál, Oroszországban farkascorda támadta meg s csak úgy tudott megmenekülni, hogy egy magas fára ku-

azott s azon töltött egy napot. Lengyelországban anarkistának nézték és elfogták, míg Londonban éhségtől és fáradtságtól sulyosan megbetegedett. Csak egy spanyol jótékonyági egyesületnek köszönheti, hogy életben maradt.

— **Trónörökös városa.** Berlinből táviratozza tudósítónk: Pétervári értesülés szerint a cárné lebetegedését már legközelebb várják.

— **Az Elba kincsei.** Két fiatal diák alaposan felforgatta a napokban a komoly *Drezda* város nyugalmát. Amint ugyanis a fiuk az erősen beszikkadt Elba folyó medrében ástak, egy eresznyre bukkantak, amelyben egy arany huszmárkást találtak. Az esznek hire futótűztént terjedt el s a város lakóiban farkasétvágy támadt rögtön az aranyra. Ugy gondolták: ahol husz márka volt, ott több is van. Jómemóriájú emberek megemlékeztek rögtön az 1854-es nagy árvízről, amelynek sodra elvitte a város egy régi, díszes hidjának nagy, vastag aranylemezzel bevont keresztjét. Ez a kincs azóta nem került meg, semmi kétség, ez is az Elba fenekén van. Nosza kapkodtak a komoly, kövér drezdai bennszülötték és kapa után s rögtönöztek a kiszáradt folyó medrében Kaliforniát. Minden nap késő estig turják kinos verejtékkel a száraz homokot — persze eredménytelenül. Azok aztán, akik elcsüggedtek, új szórakozást találtak ki maguknak. A hid közszlopai közül egynéhányt a nagy szárazság folytán most nincs a vízben. Ezekre az oszlopokra aztán felvették neveiket s a dátumot a csüggedők. Némelyek keserű panaszokat rögzítenek meg a hatalmas kőveken a késő utókor számára. Alig van olyan drezdai ember, aki nem rabja most e két szenvedély egyikének s az Elba medre tele van velük. Hajók és halak ugy sincsenek most az Elbában.

— **Életunt grófné.** *Udinéből* jelentik, hogy *Fosca Manir* grófné, gróf *Colloredo* Henrik elvált neje tegnap reggel kiment az ottani temetőbe és átadott a sekrestyének egy levelet, amely a férjéhez volt címezve, azután, mikor a sekrestyés magára hagyta, mellbelőtte magát. A lövés zajára odasielő emberek bevitték a kastélyába, ahol a gyorsan előhívott orvos eltávolította testéből a golyót. Az orvos reméli, hogy sikerülni fog a grófné életét megmenteni. A tett oka ismeretlen.

— **Amerikai pénz.** *Sátoraljaújhegyről* írják: Hogy mily sok pénzt keresnek az Amerikába kivándorló földmunkások és itthon mennyi birtokot vásárolnak össze, arra elég bizonyosság, hogy egyedül a homonnai járásban 1.874.917 korona értékű földet vettek az Amerikát járt parasztok.

— **Letartóztatott kereskedő.** A rendőrség letartóztatta *Salgó* Gábor kereskedőt család bukás bűntete miatt. *Salgó* ezelőtt nyolc esztendővel a Király-utca 7. és 8. számú házakban két előkelő divatúru üzletet rendezett be felesége, *Salgó* Berta nevén. Az utóbbi időben rendes üzletkörüet meghaladó nagymennyiségű árut rendelt azzal, hogy még a szezon végén, júniusban fog fizetni. A Bécsben vásárolt portékát haza sem hozta. Ott vette át és nyomban Bécsben, potom áron eladta. A bécsi kereskedők, akik rendes üzletfelei voltak *Salgónak*, még mindig hitelképesnek tartották. *Salgó* üzlete azonban már egy perben kötött bírói egyszerű alapján egy hitelezője javára le volt foglalva. Most a hitelezői feljelentést tettek ellene és felesége ellen. Ekkor derült ki, hogy *Salgónak* 70—80.000 korona a passzívája, amire fedezet nincs. A feljelentések alapján a rendőrség *Salgót* letartóztatta.

— **Az amerikai mészáros-sztrájk.** Egyre nagyobb méreteket vesz föl a chicagói mészáros-sztrájk. A mészárosok valóságos ostromállapotban vannak. Torlaszokat emeltek és a mészárosstelepek várakhoz hasonlók. A polgármester ötnyelvű proklamációt intézett a sztrájkolókhoz, akik izgatott hangulatban lepik el az utcákat. Sok ezer marháé és sertésé fenyeget pusztulással a sztrájk.

— **Házasság.** Báró *Losonczy Bánffy* Gyula eszterházi és királyi testőrőhadnagy eljegyezte szentgyörgyi *Horváth* Rózsikát, szentgyörgyi *Horváth* Béla esztergomvármegyei főispán leányát.

Dr. *Rácz* József miskolci orvos le *Rácz* Margit kisasszonyt eljegyezte *Deut* a budapesti *Lujza-gőzmalom* tisztviselője.

Pollák Sándor budapesti bázty jegyezte *Simon* Katuska kisasszony Orvosi Múzsértár társulajdonosn

— **Hőség, tűzek.** A hőség és a vele szövethető szárazság rettenetes következtességgel pusztít végig az országon. Nedvesek az arckok a forróságaitól verejtéktől, de nem nedves a föld, amely szikkadtan vár a termékenyítő esőre. Az eső azonban nem akar jönni sehogysem. Biztatja az embereket egy-egy családok barnalattal, hull is néhány csöpp amugy immel-ammal, de a felhők rögtön szétmennek és a kegyetlenül sugárzó nap visszaveszi uralmát a természet fölött. Süti, perzsel mindent, amerre sugari eljutnak, folyókat, patakokat fölsviv, növényzetet, házfödeleket oly szárazzá asszal, hogy hálás anyagot, készleges cinkostársat talál benne a hőség ősapja: a tűz. Csak itt-ott törte meg a borzasztó szárazságot huzamosabb eső. *Felső-Visón* csöndesen esett, míg *Zay-Ugrócon* tegnap délután erős zivattal indult utnak a magasságból a jétékony eső, amely különösen a burgonyának, répának és káposztának hasznát sokat. Az ország többi részeiben azonban szárazul tart tovább a kegyetlen időjárás. A trencsénmegyei *Vadicsó* község patakja például annyira kiszáradt, hogy egy csöpp sem ömlik belőle a Kisna folyóba. Hat község van most a patak körül víz nélkül. *Késmárkon* több kut kiszáradt. A vízhiány oly méreket ölt, hogy sokan *pénstért hoznak vizet* a szomszéd falvakból. Több hajójárat is szíjnetelni kénytelen a sekély vízállás miatt. És a tűz is folytatja romboló körjátját, az ország-szerte mutatkozó vízhiány támogatásával.

Kismarton ma reggel óta, miután *Sopronból* táviratozzák, *lángban áll. Eldőig 300 ház égett porrá.* Az égő városba külön vonaton mentek a tűzoltók *Sopronból.* Több telefonos üszekötést kértek a fővárostól. *Kismarton* szolgabírói hivatalával, de a kismartoni telefonközpont azt jelentette a budapesti központnak, hogy a tűzveszedelem miatt mindenki elmenekült a hivatalból. Délután sikerült a tüzet lokalizálni. Az épületeknek többnyire csak a teteje égett le és a templomot is sikerült a pusztulástól megmenteni. A *legett* házak között van adóhivatali épület is. A tűz egy *főutcai* péküzletben tört ki és innen terjedt el.

A szepesmegyei *Setrássa* községben tűz ütött ki és a helység fele elpusztult. A vízhiány miatt nem lehetett a tüzet lokalizálni. A község lakói nagy nyomorban vannak.

A *Pozsega* mellett lévő *Kantol* faluban nagy tűz volt. Ötven épület és nagy gabonakészlet égett el. A kár mintegy 100.000 K.

Temesvárról táviratozzák: A temesmegyei *Boba* községben ma tűz támadt. A lángok szörnyű gyorsasággal terjedtek és csakhamar az egész falu lángban állott. A nép télenül nézi hajlékának és vagyonának elhamvadását, mert az *oltásra* nincs elég víz.

A trencsénmegyei *Gbellán* községben husz lakóházat és sok melléképületet tett tönkre a tűz. Egy asszony kis gyermekével a lángok martaléka lett. A tűz egy dohányzó munkás vigyázatlanságából keletkezett.

Zolna környékén napról-napra nagyobb tüzesetek vannak. Azt hiszik, hogy rendszeres gyújtogatásról van szó.

Lembergől jelentik, hogy a tegnapi *brassói* tűz 230 épületet hamvasztott el. A tűzbe veszték az anyakönyvet is. A kár egy millió korona.

A *Redlich*-féle nagy malom a morvaországi *Gödingben*, mint onnan jelentik teljesen leégett. A kárt egy millió koronában állapították meg.

Baden közelében, *Pastettenben* ma reggel tűz ütött ki, amely 9 házat és 20 gazdasági épületet elhamvasztott. A kárt 400.000 koronára becsülik.

Lembergől jelentik: *Sokolov* mezőváros ma teljesen leégett. A városnak 3500 lakója van.

— **Pénztáros a visszahordóban.** Dél-Franciaország egy kis városában van egy északról odahagyott pénztáros, aki sehogy sem bírta el a pénzt. Napról-napra sápadtabb és soványabbra kitérő ölete támadt. Belelített a visszahordóba és olyan ügyesen rendezte az asztal mögött csak a dereka

létéről ki, amelyen szabályoszerű mondat volt. Így aztán senki sem vette észre a dolgot. Történt azonban, hogy az ellenőr meglepte a pénztárost a hivatalosbójában, amint éppen a hordóban ült és megbotránkosva jelentést tett a miniszternek. Az adópénztáros most már éppenséggel nem izad, inkább a miniszter döntésétől — fázik.

— **Az „intenció.”** A pápa kategórikus körlevélben tiltotta el a szent misékkel üzőt kereskedést, egyszer s mindenkorra véget vetve így a természet visszaélének, amiket az ugynevezett intenciók révén követtek el. A rendelet ez év utolsó napját jelöli meg határidővel, ameddig a pápa a visszaéléseket tünni hajlandó. Aki addig misében csakis katolikus irányú irodalmi művek nélküli busás hasznát hajtó ületeket — kiközösítés terhe alatt. Vízlejáró bucsujáró helyeken, mint például *Lourdesban*, *Mári-Cellben* ájtatos hívők évente milliókra menő mise-alapítványt tesznek szerencsés folgyógyulásuk örmére, vagy elhunyt hozzátartozók lelkiudvart. A kegyhely papsága ítései ezeket a mise-alapítványokat olyan papsághoz, amelynek ideje és alkalmja van az alapító szándéka szerint előre kifizetett szentmiséket kiszolgáltatni. Így az olaszországi papság püspökei utján évente tekintélyes összeget kap ezekért kereskedéssel foglalkozott, szternirozni köteles a kiegészítésre is szolgál egyuttal. A hasonlithatatlannul jobb javadalmazás magyarországi papság azonban nem így kapja direkt uton a szentmiséket, hanem egy régebbi megállapodás értelmén átutalt misékért. Ez a jövedelem a kongrua támogatása ellenében. Egyik katolikus férfi példálul könyvet, a másik lapot ad ki, amelyre nem csak készpénzzel, de intencióval, vagyis másképp kifejezve *etiam erga sacra* is lehet előfizetni. A szerző, vagy a szerkesztő tudniillik püspöktől, esetleg egyenesen az illető kegyhely főnökétől évente 5—50 ezer koronányi „intenció”-t kap. Ha most az illető mívet egy papi személy megrendeli, nem szükséges készpénzt beküldenie, hanem egy levelezőlapon egy kis nyugtát, mely szerint ennyi és ennyi intenciót magára vállalt. A szerző ezeket a beérkezett nyugtákat jegyzék kíséretében beküldi az intenció kezelőséghez és rögtön megkapja a pénzt. Eddig tehát a dolog rendben volna. Ott történt csupán visszaélés, hogy a misék eredeti árától a közvetítők bizonyos százalékokat levontak a maguk számára. Így az a *lourdesi* gardián, aki Magyarországra küldte miséi egy részének elvégzési jogát, a koronájával kifizetett miséket csak 40 krajcárjával adta tovább, a szerkesztő pedig ezt a 40 krajcáros misét igen gyakran 30, sőt 20 krajcárjával továbbította. Így eshetett meg a multban, hogy katolikus írók és szerzők Magyarországon nagy évi jövedelemhez jutottak. A pápa a legutóbbi rendeletével véget vet ezeknek az üzelmeknek, az isteni mesterral mondván: „Ne tegyétek atyám házáat kereskedés házává!” Ujévtől fogva tehát ezek a bucsujáró helyek mise-alapítvány felelegeiket Rómába, a pápához fogják beszállítani.

— **Elvesztett pénztárosa.** Ma délután a városi villamos vasut egyik kocsijában az Országház és a Petőfi-tér között elvesztett egy pénztárosa, melyben pénzen kívül apróbb irományok voltak. A becsületes megtaláló hűlára kötelezi a károsultat, ha a tárcát e lap kiadóhivatalában leadja.

— **Eltűnt kirándulók.** *Fiuméből* jelentik, hogy két német fiatalembernek, akik csónakkirándulást tettek a tengeren *Buccariba*, nyoma vesztett. A hatóság azt hiszi, hogy szerencsétlenség érte őket.

— **Hallózás.** *Röser* János tanítészettulajdonos öccsese, *Röser* Mihály gazdálkodó 56 éves korában szombaton meghalt Gyertyámon.

— **Uj cigaretta.** Jövő évi január elsején új cigaretta-fajta kerül az általános forgalomba. Ebben a cigarettában jobbára orosz dohányt fognak felhasználni és darabonként két fillérért fogják árusítani. Külső formája olyan lesz, mint általában az orosz cigarettáké, rövid dohányhüvely, hosszú szopókával.

— **Meggyilkolt hittérítők.** *Tiencinből* jelentik: A francia kormány, mely a protektorátust gyakorolja *Khinában*, utasította a pekingi követet, hogy a belga hittérítők meggyilkolásáért teljes elégtételt követeljen.

— **Az eltűnt bárókisasszony.** A komárommegyei *Nagykeszi* községben nemrég exhumáltak egy női holttestet, amely a Duna vetett partra, mert fölmerült az a vélemény, hogy az a másfél év előtt eltűnt *Vay* Alojzia bárónő holtteste. A bárói család most — mint *Pozsonyból* jelentik — megállapította, hogy az exhumált holttest nem az elvesztett bárókisasszonyé.

— **Szerelmi dráma.** *Kándorf* Károly aszfalozólány és *Tóth* Teréz tegnapiótt jöttek fel *Czegledről* a fővárosba s a Kerepesi-úton lévő *Tomor*-féle szállodában vettek lakást. Ma reggel nem nyit meg a szerelmes pár szobájának ajtaja s miután a többszörös kopogtatásra senki sem felelt, betörték az ajtót. A férfi a dívánon feküdt átlót halántékával, holtan. A leányt, akinek a fején volt lőtt seb, az ágyban találták eszméletlenül, de még volt benne élet. Az asztalon levő feküdt a következő tartalommal:

— **Közös elhatározással** leszünk öngyilkosok, mert egymásé nem lehetünk!

A vizsgálat megállapította, hogy a férfi lőtte le a leányt s azután önmagát lőtte agyon. A leányt haldokolva vitték a *Rókus* kórházba.

— **A Panama adója.** *Párisból* táviratozzák: A francia fiskus az új Panama-társaságtól, mely tudvalevőleg 200 millió frankot kapott a csatornájért, 13.600.000 frank bélyegadó követel a régi társaság által átengedett koncessziók bevezetéseért. Az új társaság tiltakozott az adó ellen.

— **Himlő Bécsben.** Bécsből jelentik: Ma ismét megbetegedett himlőben egy tizenhétéves leány, akit a *Ferenc József-kórházban* ápoltak.

— **Szerencsétlenség az erdőben.** *Egerből* jelentik, hogy *Schwertfűher* Rudolf egerbaktai érseki főerdész vadászával az erdőben járt, mikor a vadásza fegyvere véletlenül elszűlt és a főerdészt halálra sebezte. *Schwertfűher* halálát négytagu családja gyászolja.

— **Öngyilkos molnárség.** *Szabó* Mihály kalocsai születésű 20 éves molnárség, aki a *Drégely-utca* 8. szám alatt lakott, ma este 10 óra után a gróf *Haller-utca*-ban egy villamos elé vetette magát, amely a szó szoros értelmében lenyagkasta. *Szabó* azonnal meghalt. Holttestét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Inhalatorium a Margitszigeten.** A dr. *Bulling*-féle inhalatorium a Margit-szigeten folyó hó 28-án nyílik meg.

— **A gyopár halottai.** *Zell am See*-ből jelentik, hogy vasárnap a *Bärnkoglról* gyopárszedés közben három munkás lezuhant. Holttestüket már megtalálták.

— **Öngyilkosság.** *Brenyó* János kertész ma délelőtt 6 órakor a *Maglódi-ut* 125. számú lakásán szíven lőtte magát és meghalt. Öngyilkosságának okát nem tudják. Holttestét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

A pesti műveltség zsebszótára.

Budapest, július 26

Ezt a kis zsebszótárt összeállítottuk azoknak a kedvéért, akik csak ritkán és véletlenül kerülnek a pesti társaságba és amikor odakerülnek, nem tudnak a pesti műveltség nyelvén beszélgetni. Hogy ezeket a szegény műveletleneket hathatósan megsegítsük, a szótak egyuttal beosztottuk időrend szerint: azaz, kiválogattuk, mit kell mondani az első negyedóránban, a második negyedóránban s így tovább. Aki lelkiismeretesen ragaszkodik a mi sorrendünkhöz, azt semmi baj sem érheti és mindenki műveltnek fogja tartani őt.

Első negyedóra: stíl, szecesszió, tónus, valót, nüans, décadence, vizizmus, realizmus, materializmus, élet, halál, művészet, igazság, Walter Crane, Rossetti, Burne-Jones, Knopp, Márk, Bihar, cinquecento, impresszionizmus, és prerafaelizmus.

Második negyedóra: hangulat, lélektani megoldás, pszichológiai alapok, kedélybeli motívumok, érzelmek általában és különösen, ködös szürkeség, hajók az éjben, vergődés, sivárság, vágó, örök egyedüllét, tűz, láng, hamu, álom, ébredés, mysterium, titok, talány, rejtel, idegzet, idegszál, idegrost, idegsejt, idegfonál, idegszövet, bennül idegek, rezgő idegek, szimpatikus idegek, antipatikuss idegek, neuraglia, neuraszténia, neuroia, pathologia és Lipótmező.

Harmadik negyedóra: evolucion, haladás, fű

lődsé, szocializmus, a lét- és a nem-lét kérdése ez, nemszer, rendszertelenség, társadalomtudomány, huszadik század, új éra, új kor, Marx (de nem az államvasuti igazgató, hanem a másik) Lassale, Darwin, Schoppenhauer, Caizmadia Sándor, Kant Morris Rosenfeld, Leibnitz, Bebel és Herbert Spencer.

Negyedik negyedóra: egyéniség, meghasonlott egyéniség, szétforgácsolt egyéniség, még soha nem létezett egyéniség, én más vagyok, mint mások, eredetiség, baszinteség, vallomások, alanyiség, költsézet és irodalom. A magyar Ada Negri, a magyar Maeterlinck, a magyar Zola, a magyar Tolstoj, a magyar Ibsen. Továbbá az igazi Tolstoj, Ibsen, Maeterlinck és Oscar Wilde.

Ötödik negyedóra: iparművészet, modern laffás, interieur, studio, forma, genre, ton sur ton, patina, email, Wedgewood, Zsolnay, gobelin, XV. XVI. XVII. és még egy pár Lajos, (tetszés szerint megválasztható, de a XVIII. után nincs több.) kopenhágai porcellán, fayence, Cloisonné és Barbedienne.

Hatodik negyedóra: tessék fölkelni és összefont karokkal az ajtónak támaszkodni. Ebben a helyzetben tessék husz percig állandóan cinikusan mosolyogni és aztán tessék átmenni a kis szalomba.

Öt vannak a sandvichek.

E.

Rákóczi hamvai Kassán.

— A Budapesti Napló távirata. —

Kassa, július 20.

Kassa törvényhatósági bizottsága mai közgyűlésén viharos lelkesedéssel fogadta a miniszterelnök leiratát, melyben értesíti Kassa közönségét, hogy a király hozzájárult ama előterjesztéséhez, hogy Rákóczi és a többi kuruchósok hamvai a kassai domban helyeztessenek örök nyugalomra. A leirat így szól:

Kassa szabad kir. város közönségéhez. Ő császári és apostoli királyi felségének folyó évi április hó 18-án hozzám intézett és annak idején közzétett legfelsőbb kéziratában nyert azon utasítás következtében, hogy II. Rákóczi Ferenc hamvai hazaszállításának kérdésével foglalkozzam és erre vonatkozólag javaslatot tegyek, nem késtem a kérdéssel behatóan foglalkozni és szaktekintélyek, valamint a közvéleményben erre nézve kialakult felfogásokról legtájékozottabb vezérlő férfiak véleményének meghallgatása után abban állapodtam meg, hogy II. Rákóczi Ferencnek, Zrínyi Ilonának, Rákóczi Józsefnek, gróf Bercesényi Miklósnak, gróf Eszterházy Antalnak, Sibrik Miklósnak és ha ehhez az általam egyidejűleg megkérdezett gróf Csáky család is hozzájárul, gróf Bercesényi Miklósné, született Csáky Krisztina grófnőnek idegenben fekvő maradványai a kassai dombon helyeztessenek örök nyugalomra, mert Kassa az a hely, melyet az összes személyi és történelmi vonatkozások a legszorosabban fűznek Rákóczihoz, kinek atyja és nagyanyja szintén ezen város falai között pihennek. Ezt a megállapodást ő felsége is a legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott s megbízást nyertem arra, hogy a Kassán elhelyezendő hamvaknak az ottani dombon leendő befogadása iránt Kassa városával mint kegyurral és az ottani római katolikus püspök ural tárgyalásokba bocsátkozzam. Nem késtem, hogy Kassa közönsége örömmel üdvözli az említett megállapodásban rejlő kitüntetést, melyhez hazánk sok más helye vélt jogot formálhatni. A legfelsőbb utasítás értelmében mégis kérnem kell a közönség formális nyilatkozatát, illetőleg hozzájárulását, hogy az általam jelzett személyiségek földi maradványai, ha majd török földről hazakerülnek és egyházi és politikai jellegű ünnepeiségek mellett Budapestről Kassára vitetnek, ott a dóm kriptájában legyenek elhelyezhetők és a templomban siremlék lo-

gyen állítható, aminek részlete és kiviteli módzatai később lesznek megállapíthatók. Budapest. 1904. július 20. Tiszta.

A miniszterelnök leiratát percekig tartó éljenzéssel fogadta a közgyűlés. Majd mint kegyur kijelentette a gyűlés, hogy hazafiai örömmel nyitja meg a dóm kapuit a szent hamvak befogadására és a miniszterelnök utján hódoló köszönetet küld a trónhoz a kitüntető kegyért, hogy Rákóczi egykori városát választotta a szent hamvak befogadására. A közgyűlés végre egy nyolc tagu bizottságot választott, hogy a hamvak eltemetésére a szükséges tárgyalásokat megkezdje és az ünnepies fogadtatást előkészítse.

FŐVÁROS

(*) Hajójárat Óbuda—Újpest között. A tanács a közgyűlésen tett indítvány alapján felhívta a csavargözös-vállalatot, hogy Óbuda és Újpest között a Hungária-ut tengelyében propellerközeledést rendezzen be, mert a két városrész között meglehetősen nagy a személyforgalom. A propellervállalat ma bejelentette a tanácsnak, hogy a felhívásnak kész eleget tenni, mert maga is szükségesnek látja az összeköttetést. A kérdéses utvonala azonban teljesen külön hajót állítana, különleges menetrenddel s miután ennek berendezése nagyobb áldozattal jár, kért a tanácsot, hogy a feltételek megvitatására külön bizottságot küldjön ki.

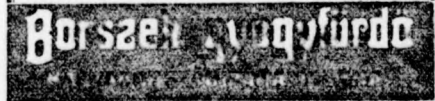
Nyiltér.

Venus-FORRÁS
hathatós szer vese-, hólyag-, nehézség-, cukorbetegség stb. ellen.

Főraktár: ÉDESKUTY L., BUDAPEST.
Forrástulajdonosok: PRUCHA KÁROLY és TSA.



Ki súlyt helyez arra, hogy egészséges maradjon, az igyék borszéki gyógyborvizet. Ez a víz nagy szénsavtartalmánál fogva kedvezően befolyásolja az étvágyat és emésztést. Mint borvíz, mint hűsítő és üdítő ital a legelső minden vizek között.



Ki súlyt helyez arra, hogy egészsége, ifju frissesége megmaradjon, visszatérjen, az jöjjen Borszékre, az egészségnék, az újászületésnek a forrásaihoz.

Gyógyító tényezők Borszéken: Magas fekvés (300 méter magasan fekszik, fenyő és-erdőben). Tiszta, portó mentos levegő. — Szénsavban gazdag vasas ivóforrások. Szénsavval telített hideg lobogó-fürdők. Kitűnő vasas lápfürdők. Melegített szénsavas kádfürdők. — Hideg vízzel gyógyító intézet. — Massage. — Villamozás. — Tej- és savókúra. — Terrainkúra.

A f. fürdővendégeknek körülbelül 100.000 hold vadászterület áll rendelkezésére.

Prospektusokkal, felvilágosításokkal kívánunk minden esetben szolgálni a fürdő-igazgatóság. Borszék (Cskmegye).

A gyógyborviz megrendelhető: Borszék-fürdő gyógy- és ásványvizek vállalatánál. — Budapest főraktár: Váci-körút 72. sz.

Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SZÍNHÁZ, ZENE

•• A kolozsvári új színház építése. Kolozsvárott tudvalevően új Nemzeti Színházat építenek. A helygymniszter megbízásából Hets Ödön fővárosi ügyvéd az építés ügyében ma megkötötte a szerződést a Fellner és Helmer bécsi építőcéggel. A szerződés szerint az építést ez év szept-

tember első napjaiban megkezdik s a jövő év márciusában már tető alatt lesz a színházat kolozsvári új hajléka. A színházépítésnél magyar iparosok végzik a munkálatokat, magyar anyagot használnak és csak magyar munkásokat fognak alkalmazni. Az építés egyes munkacsoportjaira vonatkozólag a helygymniszter ma teszi közzé az árlejtési hirdetményt, melynek értelmében az ajánlatokat augusztus hó 19-én délig kell benyújtani a kolozsvári államépítészeti hivatalhoz.

•• Városi Igazgató Színház. A Hét Színház egyik főszerepét Nyárai Antal betegsége miatt Föld Mátyás játssza. A színház legközelebbi ujdonsága Az állozati bárány című bohózat lesz, amelyet Komor Gyula fordított magyarra.

•• A bayreuthi ünnepi játékok. Pénteken kezdődtek meg tudvalevőleg a szokásos ünnepi játékok a bayreuthi színházban. Az első előadás a Tannhäuser volt, amelyet Wagner Siegfried vezényelt. A második estét a Parsifal töltötte be, Muck Károly dirigálása mellett. Vasárnap este kezdődött a nagy tetralógia, amelynek első részét Richter János, második részét pedig Beidler moszkvai udvari karmester, Wagner övegyének a veje vezényli.

SPORT

•• A kottlingbrunni löversenyek. Kottlingbrunban ma volt a meeting második napja. Kiemelkedő futam nem szerepelt a programmon. Sportszempontról az összes futamok érdekesek voltak. Az urlovas-versenyben Eltz főhadnagygal nyergében a Sifókorn szép formát mutatott Quid nunc volt a favorit, de ez még helyre sem futott. A közepes klasszisú lovak között Flying Dragon maradt győztes Matador előtt. A részletes eredmény a következő:

I. Hároméves nyeretlenség gátversenye. Díj 3000 korona. Távoltság 2400 méter. Pálffy M. herceg Seaweedje (Mason) első, báró Baich I. Hama-ria (Slinn) második, Müller E. Pillangója (Huxtable) harmadik, azután Bedacht, Orcus, Lagosta és Gilea. Totalizátor: 10: 37. Helyrefogadások: I. 50: 71. II. 50: 67 és III. 50: 73

II. Kétévesek handicapje. Díj 2000 korona. Távoltság 1000 méter. Müller E. Veneziaja (Cleminson) első, Egyedi L. Fennileseje (Lewis) második, Dreher A. Prototypja (Adams) harmadik, azután Fairy és Osztrolenka. Totalizátor: 10: 39. Helyrefogadások: I. 50: 74 és II. 50: 64.

III. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távoltság 1000 korona. Báró Herzog M. Bonbonja (Cleminson) első, Pécy A. Reclameja (Tarl) második, gróf Degenfeld I. Róza Lilije (Bonta) harmadik, azután Parasit, Confrater, Sweet Baby és Lennox. Totalizátor: 10: 21. Helyrefogadások: I. 50: 54. II. 50: 61 és III. 50: 55.

IV. Urlovas-verseny. Díj 5000 korona. Távoltság 2000 korona. Mr. Paul Flying Dragonja (Krause) első, báró Herzog M. Matadorja (Zangen) második, Supp T. hadnagy Othelloja (Raus) harmadik, azután Tinderbox, Fakir, Reporter és Quid nunc. Totalizátor: 10: 71. Helyrefogadások: I. 50: 134. II. 50: 242 és III. 50: 153.

V. Kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Távoltság 1200 méter. Báró Springer Bonnatja (Walkington) első, Boross J. Lady Russelja (Martinkovich) második, Dreher A. Maduroja (Cleminson) harmadik. Azután: Trinidad, Bakancsos. Totalizátor: 10: 105. Helyrefogadások: I. 50: 241. II. 50: 102.

VI. Háromévesek eladó gátversenye. Díj 1800 korona. Távoltság 2400 méter. Dreher A. Prognoseja (Huxtable) első, Áresin Fatton Delije (Slinn) második, Zombory R. Calderonja (Osompora) harmadik. Azután: Pugris, Ganndet, Bona Grazia, Kinós. Totalizátor: 10: 33. Helyrefogadások: I. 50: 76. II. 50: 92. III. 50: 290.

VII. Kétéves nyeretlenség versenye. Díj 2000 korona. Távoltság 1000 méter. Luczenbacher M. Play or payja (Bonta) első, gróf Trautmansdorff L. Sage Dankja (Seideman) második, báró Springer G. Partenzaja (Tarl) harmadik. Azután Ito, Virgone, Ebenzweier, Karikás, Vitelius, Save me, Galanterie, Floriform, Glaetolni. Totalizátor: 10: 47. Helyrefogadások: I. 50: 95. II. 50: 92. III. 50: 104.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A főnök és a könyvelője. A váczlak egy szép napon arra ébredtek, hogy Marosy Dénes borkereskedő üzletének ajtaját nem nyitották ki s az még másnap is csukva volt. Ekkor kiderült, hogy Marosy, aki teljesen tönkrement, megsz-

Kött a hitelezői elől. A hitelezők ugyanis büntető főljelentéseket tettek ellene s a pestvidéki körvényszék esaférd bukás büntetve címés a kö-rözés-levél egyidejű kibocsátásával el is rendelte a vizsgálatot. E vizsgálat során kitűnt, hogy a cég könyvvédlője, **Antony Endre** mintegy *tízszor ko-ro-na értékű váltót hamisított főnöke tudtával* **Hrasz József** és neje erzsébetfalvai lakosok ne-vére. A váltókért kapott pénzt állításuk szerint *utiköltségül* volt főnökének, Marosy Dénesnek adta át. **Dr. Laudon Gyula** pestvidéki törvény-széki állandó vizsgálóbírói-helyetecs elrendelte **Antony Endre letartóztatását** s vizsgálati fogság-ban tartását. **Antony** könyvelő ez ellen a vizsgáló-bírói határozat ellen a vádtanácshoz folyamodott. A vádtanács ma jóváhagyta a vizsgálóbírónak a vizsgálói fogságot elrendelő végzését.

§§ Bigámia. **Hoffer Sándor** betűszedő ne-hány esztendő előtt házasságot kötött Szarvason Berkovics Gizellával. A fiatalok házassága na-gyon boldogtalan volt s a férj nemsokára a fa-kepéld hagyta az aszapot. Ez azután válpórt indított a hűden férj ellen, aki azonban nyom-talanul eltűnt s így nem kézheshették neki a törvényték idézését. Évek multával **Hoffer** Buda-pestre jött s abban a hitben, hogy nem fognak rátalálni, újabb házasságot kötött egy varró-leányval. Ez az idén februárban történt. Az idézéssel tovább keresték **Hoffert**, végre meg is találták s ekkor kiderült, hogy kettős házasságot kötött. **Hoffer ügyvédel** ma foglalkozott a büntető-bíró-ság s az ügyez indítványára kettős házás-ságról hat hónapi börtönrre ítélte.

§§ Cáfolat. **Dr. Pollák Ilés** fővárosi ügy-véd a következő nyilatkozat közlésére kért fel bennünket:

A képviselőház mai ülésén **Rakovszky** képvise-lő ur a Fenyő-ügyet is szóba hozván, hivatkoz-tott arra, hogy ebben az ügyben kérvény adatott be a bírósághoz az iránt, engedjék meg **Fenyő Sándornak**, hogy valamely külföldi fűrdőhelyen várhassa be a főtárgyalást. E hir egy napilap-ban látott néhány nappal eselőtt napvilágot, de egy szava sem igaz, amint nem igaz sok egyéb ez ügyben közröccsötött hir sem. Most sem cáfolnék, ha a képviselőházban közvetlenül a főtárgyalás előtt szórá nem tették volna az eset-t, de mert az ügyek ilyen retraktálása már közveszélyes jelleget kezd ölteni, a bíraskodás szabadsága szempontjából az egyszer nyilatkoz-nom kellett.

Legujabb.

Az orosz-japán háboru.

Pétórvár, július 26.

Az orosz távirati-ügynökség jelenti **Mukdenből** mai kelettel: Ideérkezett jelen-tések szerint a **Dasicsao** melletti tüzérségi harcban 24-én orosz részről vagy 100 ágyu vett részt. A tüzelés igen sikeres volt és *komoly veszteségeket* okozott az ellen-ségnék, melynek számos ágyuja és löszér-kocsija elpusztult. A hadállás centrumában a japánok támadási kísérletek meg, de visszaverettek. 25-én csapataink parancsot kaptak, hogy vonuljanak vissza és szállják meg a **Dasicsaotól** északra hét versztáyre fekvő magaslatokat, amiteljes rendben meg is történt. 24-én nem vesztettünk többet 50 embernél.

London, július 26.

A **Lloyd**hoz érkezett értesítés szerint a **Charachas** görös liverpooli tulajdonosi **Hong-kongból** táviratot kaptak, amely szerint a görösöt az orosz flotta lefoglalta. A **Charachas** Kugetből, Szumából és Észak-Amerikából utban volt Japán és Hongkong felé.

Tienosin, július 26.

A japánok tegnap délután 3 óraker el-foglalták **Niuscsangot**.

TÁVIRATOK

Krüger temetése.

Hága, július 26. **Krüger** holtteste ma ideérkezett. A kormány képviselőiben két miniszter jelent meg a pályaudvaron. Egy királyi kamarás a családnak koszorut nyuj-

tott át, melynek szalgáján a királyné és férje nevének kezdőbetűi állottak.

Szilóizai németek tüntetése.

Troppan, július 26. Az itteni németek tegnap gyűlést tartottak a tanítóképző-intéze-tek utrakivizálása dolgában. A gyűlés után nagy tüntetés volt és a tüntetők a **Bismarck**-dal el-éneklésével a **József** császár szoborhoz men-tek, ahol hajadon fővel megeaküdtek, hogy to-vább is *harcolni fognak a németseg ügyéért*. A tüntetők ezután a kormány palotájához akar-tak vonulni, de itt a rendőrök feltartóztatták őket és a tüntetők beérték azzal, hogy gróf **Thun**nak maoskenetést adtak. A tüntetők felvo-nulásuk közben két detektívet vérsere vertek.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, július 26. (A **Budapesti Napló** tele-fonjelentése.) Eladatott *busa*, tiszavidéki 10.65 —11.— K., új 10.65—11.05 K., mosoni és győri 10.25—10.65 K. Röss: tót felvidéki 8.—8.10 K., pestmegyei 8—8.20 K., különféle ma-gyar 7.90—8.05 K. Tengeri: 6.65—6.85 K. Zab 6.59—7.70 K., válogatot 8.— K.

Bécs, július 26. (A **Budapesti Napló** tudósító-jától.) A *délutáni magánforgalomban* a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 638.25. Magyar hitelrészvény 748.50. Bécsi bankjegyzet 278.—. Union-bank 517.—. Ländersbank 517.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 425.—. Déli vasut 82.—. Elbavölgyi vasut 420.—. Északnyugati vasut-részvény ——. Dohányrészvény 343.—. Rima-nurányi vasút 492.—. Alposi bányarészvény 434.50. Májusi járadék: ——. Magyar koronajáradék 99.35. Osztrák koronajáradék 97.15. Lombard ——. Török sorsjegyek 127.25. Német birodalmi márká 117.31. Napoleon d'or 19.93.

Berlin, július 26. (Tözsdei tudósítás.) A tözsde nyugodtan nyílt meg. Az árfolyamok a legtöbb helyi értékben, bankokban, kohókban, vasrészvényekben tegnapozh képest alig mutattak változást. A járadékpiac kereslet nélkül maradt. Spanyolok valamivel jobban álltak. Amerikai vasutak gyengültek. A Canada Pacific kedvező kimutatása figyelmen kívül maradt. Más vasutak ártartók. Házajásziak forgalom nélkül. Az ösz-forgalom ma sem volt élelk, mert a tözsde attól tartott, hogy a vörös-tengeri orosz-angol konfliktus mégis komplikációt idézhet elő. Az ultimo felő való törekvés csekély volt. A beszámítolási kamatláb 2 3/4 volt. A tözsdeidő második felében csak montában volt forgalom. Minden egyéb forgalom nélkül. Jelentéskor változatlan az állapot. Magánlezámitolási kamatláb 2 3/4%.

Berlin, július 26. (Esti forgalom.) 4 1/2%-os ma-gyar aranyjáradék ——. Magyar koronajáradék ——. Osztrák hitelrészvény 200.30. Osztrák-magyar államvasut 136.50. Déli vasut 17.75. Északnyugati vasut ——. Elbavölgyi vasut ——. Osztrák bank-jegy kérsznya ——. Buhstiehradi ——. Orosz bankjegy 216.—. (Ultimo.) Lombard ——.

Frankfurt, július 26. (A **Budapesti Napló** tu-dósítójának távirata.) Árfolyamok májusra. Esti for-galom. Osztrák hitelrészvény 200.20. Osztrák-ma-gyar államvasut ——. Déli vasut ——. Német bank ——. Disconto 183.30. Drezdai bank ——. Berlini kereskedelmi bank ——. Gelsenkircheni 216.80. Harpeni 201.40. Laurakohó ——. Olasz já-radék ——. Hibernia 231.—. Az irányzat szilárd.

Hamburg, július 26. (Zárlat.) 4 2/4%-os ezüst-járadék 100.20. 1880. sorsjegy 163.50. Déli vasut 17.50. 4%-os Osztrák aranyjáradék 100.90. Osztrák hitelrészvény 200.20. Osztrák-magyar államvasut 136.—. Olasz járadék 102.40. 4 1/2%-os magyar arany-járadék 100.50. Az irányzat nyugodt.

New-York, július 26. (Törvényössze.) (Zár-lat.) **Gyapot:** New-Yorkban helyben 10.70 (10.80). Juliusra 10.20 (10.37). Okt-re 10.62 (10.54). New-Orleansban helyben 11.9/16 (11.75). — **Pétórium:** Stand white New-Yorkban 7.70 (7.70). Stand white Philadelphában 7.65 (7.65). Refined in Cases 10.40 (10.40). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — **Zsír:** Western Steam 7.25 (7.20). Roche és Brothers 7.25 (7.25). **Tengeri irányzata** állandó: — Juliusra 55 1/4 (55 1/4). — Szept-re 54 3/4 (54 3/4). — Dec-re ——. (—). — **Busa** irányzata állandó. — Píros ószi helyben 101.— (100.—). Juliusra 102 1/2 (102 1/2). Szeptemberre 93 1/4 (92 1/4). — Dec-re 92.— (91 1/4). — Májusra ——. (—). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.— (1.—). — **Kévsz:** fair Rio 7. sz 7 3/4 (6 3/4). Juliusra 5.90 (5.95). Okt-re 6.10 (7.15). **Liszt:** Spring Wheat clears 3.90 (3.90). — **Cukor:** ——. 3 1/4 (—). — 3 1/4 (—). — **Óru:** 26.75—26.90. (26.75—27.05). — **Réz:** 12.62—12.87 (12.62—12.87). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelentik.)

Chicago, július 26. (Törvényössze.) (Zár-lat.) **Busa** irányzata állandó. Jul-re 95 3/4 (94 3/4). Szept. 88 1/4 (87 3/4). — **Tengeri irányzata** állandó. —

Juliusra 49 1/4 (49 1/4). — **Zsír:** Juliusra 6.80 (6.77). Szept-re 6.90 (6.87). — **Szalonna** short clear 7.37 (7.37). — **Sertéshús:** Juliusra 11.82 (11.70). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Kivonat a hivatalos lapból.

— Julius 26. —

Kinevezések. A m. kir. földmívelésügyi mi-niszter **Varga Ignác** végvári és ifj. **Jedlicska Pál** dragsinai lakost **Temesvármegye** buzási járására, továbbá **Rotter Béla** temesvári lakost **Temesvár** sz. kir. város területére, **Fischer Antal** szabási la-kost **Somogyvármegye** nagyatádi járására nézve a gazdasági tudósítói tisztelet bizta meg. — A m. kir. honvédelmi miniszter **Fischer Pál**, **Tábor Márton**, **Trakperger István**, **Trapp János**, **Szöke András** és **Bodnár Mihály** igényjogosultsági igaz-olvánnyal ellátott altiszteket hivatalozgákká, a budapesti királyi ítélőtábla elnöke **Szeless József** kecskeméti királyi járásbírósgai díjtalan jog-gyakornokot a budapesti királyi ítélőtábla terü-letére díjas joggyakornokká, a marosvásárhelyi királyi ítélőtábla elnöke **Felszegi János** dicső-szentmártoni királyi járásbírósgai díjtalan jog-gyakornokot a marosvásárhelyi királyi ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, a trencsényi m. kir. pénzügyigazgatóság **Marer József** díjtalan adóhivatali gyakornokot a trencsénybeni m. kir. adóhivatalhoz segélydíjas adóhivatali gyakornokká nevezte ki. — A m. kir. pénzügyminiszter a fa-cseti m. kir. adóhivatalhoz **Kozocsa Mihály** maglódi lakost adóhivatali tiszté ideiglenes mi-nőségben, **Sára Aladár** és **Szekély Béla** brassói lakosokat ideiglenes minőségű segélydíjas pénz-ügyi számgyakornokokká a brassói m. kir. pénz-ügyigazgatóság mellé rendelt számvérteséghez ne-vezte ki.

Névmagyarosítás. **Klivényi Erzsébet** hógiri lakos, okleveles övönő családi nevének **Ságrai** kért átváltoztatása belügyminiszteri rendlettel megengedett.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter **Kovács Mihály** skárósi állami elemi iskolai tanítót a kispesti állami elemi isko-lához, **Jancsovicz Petronella** gönczruszkai állami övönőt a kondoroszi állami övönőhöz jelen mi-nőségben áthelyezte.

Pályázatok. A székelyudvarhelyi m. kir. adó-hivatalnál ellenőri állásra 15 nap alatt; — az újvidéki királyi törvénytéknel albirói állásra két hét alatt; — a királyi közzététő-intézetnél tiszti irnoki állásra augusztus hó 2-ikéig; — a berettyó-újfalui királyi járásbírósnál irnoki állásra augusztus 25-ikéig; — **Deszken** (Torontál) posta-mesteri állásra augusztus 25-ikéig; — a miskolci királyi járásbírósnál végrehajtói állásra két hét alatt adandók be a kérvények.

Napirend.

Napló: Szerda, július 27. — **Rómái-katholikus:** Pantalon. — **Protestáns:** Prokopius. — **Görög-orosz** (július 14.): Aquila. — **Zsidó:** Ab. 15. — **Nap kel:** 4 óra 15 perker. — **Nyugszik:** 7 óra 24 perker. — **Hold kel:** 7 óra 12 perker este. — **Nyugszik:** 4 óra 18 perker reggel. — **Holdtölte** 10 óra 42 p. délelőt.

A miniszterek nem fogadnak.
Nemzeti Múzeum. Képtár, nyitva van 9 órától d. n. 1-ig. A könyvtár történelmi és irodalomtörté-neti kiállításra megtekinthető d. e. 9 órától dé-lután 1 óráig. **Belépő-díj** 1 korona. — **Néprajzi tár** (Csillag-utca 3.) nyitva 9 órától délután 1 óráig. **Belépő-díj** 1 korona. **Növénytar** (Széchenyi-utca 1. sz.) megtekinthető kutatók számára díjtalanul 9 órá-tól délután 1 óráig. Többi tárai megtekinthetők 1 korona díj mellett.

Vizárlás.

	Jul. Jul. 26. 25. méter	Jul. Jul. 26. 25. méter		
inn	Schwédina 1.49 1.52	Tizza	M.-Füget 0.15 0.18	
Duna	Pannosa 2.03 2.08		Falkuhra 0.63 0.62	
	Liss 0.84 0.88		V.-Nannány 1.80 1.84	
	Bécs 0.80 0.78		Vekaj 1.29 1.81	
	Pestony 1.10 1.51		Tissz-Füred 1.33 1.82	
	Konstanz 1.82 1.74		Bezek 1.44 1.44	
	Budapest 1.26 1.34		Csanak 0.18 0.19	
	Páls 0.82 0.85		Hungar 1.58 1.50	
	Mohács 1.64 1.64		T.-Eccse 0.93 0.81	
	Gombos 2.83 2.41		Fiel 1.14 1.18	
	Ujvidék 1.80 1.64		Örnöva	Dárta 1.03 1.02
	Pannosva 0.42 0.48		Tappaly	Meör 1.16 1.18
	Orava 1.22 1.28		Bodrog	Zemplen 0.21 0.21
Norva	Magyarfalva 0.04 0.06		Sajó	Szalona 1.28 1.84
Vág	Zsenna 0.14 0.12		Kerend	U.-Nannai 0.17 0.13
	Trencsén 0.18 0.18		Berettyó	Margita 0.40 0.38
	Szered 0.19 0.17		B.-Ujfalú 0.49 0.50	
	Sz.-Gottárd 0.20 0.20		Csesza 0.— 0.32	
	Sárvár 0.73 0.74		S.-Várad 0.39 0.39	
	Gyár 1.80 1.80		Bányos 0.20 0.32	
Dráva	Pettas 0.— 0.—		Tanka 0.23 0.42	
	Zákány 0.34 0.33		Gurabomcs 0.— 0.—	
	Bárcs 0.83 0.82		Borosjén 0.52 0.53	
	Köszk 1.09 1.71		Bekes 0.62 0.56	
Mura	H.-Szerdah 0.43 0.50		Gyoma 0.78 0.78	
Sávva	Zágráb 0.28 0.28		Cy.-Fehérv.	0.32 0.36
	Báiczek 0.27 0.20		Branyicska	0.28 0.38
	Mitrovicsa 0.02 0.04		Szabolcs	0.— 0.—
Szamos	Deés 0.58 0.54		Arad 1.54 1.32	
	Balmaz 0.23 0.22		Másó 0.64 0.82	
	Kranza H.-Majány 0.22 0.23		K.-Kocsity 0.46 0.49	
	Latorcsánbuzsák 0.14 0.14		Cy.-Fehérv.	0.32 0.36
	Laborcsizsanna 0.05 0.04		Temesvár	1.06 1.08
Ung	Ungvár 0.12 0.16		Beckerek	0.85 0.94

REGÉNY

ASSZONYOK HATALMA

Irt: GUSTAF AF GEJERSTAM

(20)

Tiszán, világosan és egyszerűen énekelt, a művészetnek minden nyoma nélkül, de leírhatatlan érzéssel.

Amikor a végére ért, oda jött hozzám és a fördemre mászott.

— Ne mondd meg senkinek — csodélt megint. Csak neked énekelek.

Szentül megígértem neki, meg is tartottam az ígéreteket.

Később gyakrabban énekelt még nekem az ő csinos kis hangjával és én sohasem untam meg hallgatni. Amikor a végére ért, mindig a szeme fellángolt valami titkos örömtől.

Senki a világon nem tudott erről. Senki rajta és rajtam kívül. És éppen ez volt az ő boldogsága.

XXIV.

Életünkben volt egy sötét pont.

A nélkül, hogy tudtam volna, hogy miért, Margit egészsége nyugtalanított. Sohasem volt egyenesen beteg, de arcának a színében volt valami, amibe nem tudtam beleyugodni.

És egy napon tanácskoztam egy orvossal. Alaposan megvizsgálta Margitot. Amikor vizsgálatának a végére ért, néhány semmitmondó szót mondott, hogy a gyermeknek erősödésre van szüksége és felszólított, hogy máskor látogassam meg újra.

Amikor fölkerestem, rögtön láttam, hogy valami komoly dologgal állok szemben. Az az ember ugyanis feltűnő részletességgel kivallatott mindarról, ami a gyermekre vonatkozott, személyes tapasztalásairól és hogy mit élt át, a természetéről és tulajdonságairól, szóval, mindenről. Amikor befejeztem, aggodalmasnak látszott és barátságos hangon, amely a szívembe markolt, így szólt:

— Fáj, hogy meg kell önnek mondanom, de legyen elkészülve arra, hogy nem sokáig marad az ön. Súlyos szívbeteg szenved. Az egyetlen, amit megtehetünk, az, hogy edzzük. Reméljük, hogy a veszedelem nincsen olyan közel. Jól teszi, ha mindazt kerüli, ami figyelmessé teheti a dolgot a leánykát. És mindenképp szem előtt kell tartani, hogy bármely felindulás katasztrófát idézhet elő.

Receptet irt minden eshetőségre, ha „rohamot” kapna. És én elmentem tőle, a nélkül, hogy csak meg is köszöntem volna neki részvétet, amelyet egy idegen iránt tanusított.

Nagy bajomban egyenesen Bohrékhoz mentem és mindkettőjüket otthon találtam. Röviden elmondta nekik, hogy mi történt és ott maradtam órákig, amire szükségem volt, hogy erőt gyűjtsék, mielőtt haza mertem menni.

Sok jót élveztem már a részükről, de soha még annyit, mint ezekben az órákban. Sohasem tetszett nekem idegenebbnek, természetelenebbnek és valószínűtlenebbnek az, hogy egyszer, hogy a boldogságomat kiereszokoljam, arra gondolhatam, hogy abba avatkozom bele, azt változtassam meg, amit az élet más két ember között már felépített.

Természetesen csak egy pillanatra éreztem ezt. A fájdalommat úgy szakította meg, mint valami hirtelen, elröppendő élművészet. Egészen más érzéstől eltelve mentem haza. Mintha nem is azt gyászolnám tulajdonképpen, amit hirtelen megtudtam, hanem mintha csak arra sóvárogtam volna, hogy a gyermekem mellett üljek, hogy láthassam őt és a közelében lehessenek.

Amikor haza értem, úgy éreztem, mintha mindaz, amit láttam, újja lett volna. Még kis leányomat is úgy láttam, mintha más lett volna. Olyan csodálatosan alakult át róla való felfogásom e két óra alatt, hogy úgy tetszett most nekem, mintha mindig tudtam volna, amit most tudtam és hogy Margit éppen azért lett olyan, amilyen most volt.

Asztalhoz ültünk s amikor ránk esteledett,

étfélni mentünk. Egészen a Söderig mentünk és olyan tájakra kerültünk, amerre már évek óta nem jártunk. Olyan utcákon jártunk, amelyekben nem voltunk életünknek ama boldogtalan korszaka óta, amelyről soha sem beszélünk és visszazemlékezéseink megenyhültek, mert mintha közelebb lettek volna.

Margit volt az aki oda akart menni, hogy a sok lángot lássa. Láttuk is csillogni őket a víz felett, amely felé az utak meredeken vezettek le és fantasztikus kilátást nyújtottak.

Egy kis kávéházban vacsoráztunk, alattunk terült el a város, mintegy világosságtól áthatott ködben. Egész idő alatt mind arra a rosszra gondoltam, ami történt. De keserűség nélkül gondoltam rá. Mert a nélkül sohasem értem volna azt a csodálatos dolgot, amely most az életemet eltöltötte.

Hogy mit gondolt Margit, azt nem tudom. Mert csak keveset beszélt. De úgy éreztem, hogy gondolatai az én gondolataimat követték és gyönyörűségem tellett abban, hogy boldognak láttam, mint mindig, amikor egyedül volt velem.

Hiszen ő nem tudta, hogy az egész estét azért rendeztem így, hogy vele szemben uralkodni tudjak. Megkönnyebbültem nagyot lélekzettem amikor végül aludni láttam és nem kellett többé érzszakot gyakorolnom magamon.

XXV.

Mennyire áldottam akkor a pénzt, amely módot adott nekem arra, hogy gyermekemért mindent megtegyek! Milyen csodálatosnak tetszett az nekem, hogy nekem, akinek világéletében minden fillért a fogához kellett vernie, éppen most nem kell takarékoskodnom először.

Az előtt nyáron meg kellett elégednem kirándulásokkal vagy pedig látogatásokkal a vakációban. Margit ugyanis néhány hetet töltött mindig Bohréknál, akik mindig a régi birtokon laktak a vízment, ahol Eliz mindig újra meg újra átélte ifjúságát.

Margit sohasem vált meg tőlem szívesen és ezen a nyáron nem is kellett erre gondolnunk. Szép falusi házat béreltem ki magamnak, messze künn Skaergaardenben s úgy örültünk, mint a gyermekek, hogy kikerülhetünk oda. Nyári lakunk, amelyet kiválasztottam, egy vörös ház volt, félig nyílt füves verandával, régi, részben már pusztulófélben lévő kerttel, öreg almákkal, amelyek régen nem adtak már gyümölcsöt, továbbá nagy elvadult pöszmétékbokrok. A ház egészen a partnál állott és a verandáról nagy öblre lehetett látni, ahol a nap a sziget fenyegette mögött hanyatlak le.

Mielőtt kiköltöztünk volna, Margitnak kétszer volt olyan rohama, amennyire az orvos figyelmeztetett, annélkül azonban, hogy erre valami különös okot láttam volna. Ezek a rohamok egyszerűen úgy nyilvánultak, hogy a szív beszüntette a működését.

Az utasítás szerint kezeltem és éreztem, hogyan tér vissza az élet testébe, amely halottnak és merevnek látszott. Amikor Margit először ébredt fel az ilyen alvásból, észrevettem, hogy csodálkozva nézegeti magát. Ámulva nézett körül, de nem kérdezősködött. De a második roham után tisztában voltam azzal, hogy töprengeni kezd magáról.

— Mi az, édesapám? — kérdezte. — Miért van olyan érzésem, mintha a szívem állna?

— Semmi sem, gyermekem, feleltem — az orvos azt mondja, hogy csak nagy gyöngöség az egész.

De hosszas fürkésző pillantásából észrevehettem, hogy szavainnak csak félig hisz. És már akkor gondoltam arra, vajjon ez a töprengés nem lesz-e éppen olyan káros, mint a halál gondolata.

Erre gondoltam, amikor ott voltunk a hajó fedélzetén, amely a dus lomboktól szegélyezett part mentén új nyári lakásunk felé vitt.

Sohasem láttam még Margitot olyan sugárzóan boldognak. Ott ült mellettem, ölében kis utatáskával és elragadtatásban tört ki mindarra, amit láttam. Most először életében volt ilyen hosszú vízi uton. Az ebéd a szalóban, a kávé a hátsó fedélzetén, a hazatérő skaergaardenbeliek, akiknek a városban volt dolguk, a kiköltöző stock-

holmiak kutyáikkal és sok gyermekükkel, mindez ujnak, szokatlannak és varázslatosnak a hatással volt rá. Egy sirály repült a hajó felett, a gőz felhővé alakult, amely a fák ormain széteszlett, a gőzös csavarjától kavargás indult ki, amely két habhullámmá omlott és a part felé törekedett!

Mindent látott és szakadatlanul beszélt. Arról beszélt, hogy mit csinálunk majd, hogyan rendezkedik majd be, milyen sokáig lakunk odakünn — mindarról, ami a képzeletében fölmerült. Alig hiszem, hogy hallottam volna máskor ennyit beszélni. És az élenksége aggasztott is.

Mert az orvosnak a szavaira kellett gondolnom a felindulásról. Ezek lidércként nehezédtek a mellemre és megakadályoztak abban, hogy az örömet élvezzem. Hiszen nem volt ő olyan, mint a többiek. Nála minden felindulás volt, a legcsekélyebb öröm épp úgy, mint a legcsekélyebb fájdalom. Tóhoz hasonlított, amelyet a legkönnyebb szél is felkavarthat.

És mi is volt tulajdonképpen az ő egész szíve? Egyéb volt-e az a felindulásoknak egyetlen hosszú sorozatánál, amely arra is elég lett volna, hogy a felnőtt embernek az egészséget megtámadja, mennyivel inkább tehát a gyermekét.

Kimondhatatlan keserűséggel töltött el ez a gondolat a nőtt gyöttrő haraggá, amelyben arra sóvárogtam, hogy szemtől-szembe kerülhessek megint azzal az asszonnyal, aki egyszer csaknem engem is kihozott a sodromból és aki ime oka volt annak, hogy kis leányom gyógyíthatatlan bajtól sorvad, amely az ő gyöngye erőit szét fogja rombolni. De ugyanakkor azt is éreztem, hogy ami Margit lett, irántam való szeretetből lett, egész kora érettsége — ha ez a szó egyáltalában helyén van ebben az esetben — túlfinomultság volt, amely attól támadt, mert együtt szenvedett velem és nővé lett, miáltal teste még gyermek volt.

Ez büszkeséggel és boldogsággal töltött el. Mert eltávolította az anyjától és közelebb hozta hozzám a szerencsétlenségben.

Ott állott mellettem a kormánybázikóhoz támaszkodva és arkifejezése olyan volt, mint egy fiatal asszonyé, bár örülni úgy örült, mint egy kis gyermek. És háromórás uton egyetlen pillanatra sem szűnt meg elragadtatása. Aztán, amikor a kikötőhöz közeledtünk, csaknem szomorú lett, amiért az ut véget ért.

De a következő pillanatban ennek a futó báznak a vége volt, ott állt mellettem a hidon és nézte, hogyan fordult meg lassan a hajócsónak és tűnt el végül gyorsan.

Kacagott teljes odaadással, amikor a hullámok az alacsony hidra felcsapkodtak és csaknem megnevésítették a lábunkat. Nagyon lélekzett és olyan különös arkifejezéssel, amelyet soha többé nem tapasztaltam nála ment fel mellettem a keskeny ösvényen nyaralójukhoz. Egész idő alatt forgolódtam, ide-oda néztem, mintha mindent, amit még láttam, birtokába akart volna venni és mintha csodálkoznék azon, hogy mindaz, amit lát, megvan.

— Olyan-e minden, amint gondoltam? — kérdeztem.

Megrázta a fejét és kezét a vállamra tette. A ház körül az almafák virágoztak és a levegő tele volt a nagy orgonabokrok illatával. Láttam ebben a környezetben, amint elbocsátotta a környezetemet és egymaga ment előttem. Úgy rémlett nekem, mintha lába alatt a föld szent lett volna, és különösen szorongó érzéssel megértetem, hogy ez az a hely, ahol meg fog halni.

De még ez a gondolat sem zavarta a pillanatok hangulatát s amikor a verandára léptünk, ott is megcsapott bennünket az orgona illata.

Együtt mentünk egyik szobából a másikba és amikor már belefáradtunk a nézegetésbe és megvacoráztunk, egyideig ott állt az ajtóban és gyönyörködött a csillámló esti pírban, amely a nyugalmasan elterülő öblben visszaturkózódott.

— Fáradt vagyok — mondotta és lefeküdt.

Én azonban nem tudtam aludni, hanem még sokáig fennmaradtam, szivaroztam és azon csodálkoztam, hogyan eshetett az meg, hogy én, aki erdős vidéken születtem és sohasem tudtam megbékülni a szerintem nyugtalan Skaergaardenel, most egészen új és meglepő színben láttam.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG

Az Osztrák-Magyar Bank. Az Osztrák-Magyar Bank állása július 23-án a következő volt: Bankjegyforgalom 1.597,398.000 korona (— 22,540.000 korona.) Értékpapírok 1.525,038.000 K. (+ 3,387.000 K.). Leszámlázott tárcák 242,240.000 korona (— 7,369.000 K.). Lombard-kölcsönök 39,917.000 korona (— 1,033.000 korona). Adómentes bankjegytartalék 324,856.000 korona (+ 25,929.000 korona).

A takarmányhiány. Az idei kedvezőtlen takarmánytermésre való tekintettel a földművelésügyi miniszter felhívja a gazdaközönség figyelmét, hogy a tengeriszár, melyet jobb időben figyelmen kívül hagynak, megfelelő kezelés mellett takarmányul nagyon jól hasznosítható. A tengeriszárát ilyenkor bevermeli a jó gazda s e célra igen alkalmasak a földbe ássott teknőalaku vermek, melyek szélessége két-három méter között változhat. A nagy szárazság következtében az erdélyi vármegyékben az élelősi aranka egész táblákat ellep s ezzel súlyos károkat okoz. *Tallian* Béla földművelésügyi miniszter megengedte, hogy az olyan táblákon, melyeken az irás csak az egész here alászántásával fogatosítható, a földszántást öszig el lehet halasztani s így a here nyári és kora őszi sarjadása még felhasználható.

Borkiállítás Budapesten. A nemzetközi szövetkezeti kongresszussal egyidejűleg tartandó szövetkezeti kiállítás keretében a Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete borkiállítást rendez. Az egyesületnek 38 tagja jelentett be 117-féle bort. Az igen válogatott kollekcióban képviselve lesz az ország minden borvidéke, kivételre leginkább alkalmas fajtákkal.

A düsseldorfi kiállítás. *Düsseldorf*-ből táv-íratozták: A magyar kiállító, kik oly szép csoportokkal vettek részt az itteni nemzetközi gyűmölcskiállításán, nagy sikert arattak. A kiállító legnagyobb része nyert díjat; *Tallian* Béla földművelésügyi miniszter törökkanizsai kérésére a kiállított barokokért a hessenzi állami aranyéremből álló tiszteletdíjat kapta.

A kivándorlás. A hivatalos lap mai száma a belügyminiszter rendeletével kiadott utasítást közli a kivándorló elszállásolásával és elvitelével foglalkozók részére. Lényegében arról intézkedik ez utasítás, hogy aki a kivándorló elszállásolásával üzletszerűen kíván foglalkozni, annak erre az elsőfokú rendőri hatóságtól engedélyt kell bírnia. Ahhoz, hogy Finnországban egyesek vagy társulatok által kizárólag a kivándorló elszállásolására külön ház építessék, a belügyminiszter engedélyre szükséges. Aki ily engedély nélkül kivándorlókat elszállásol, kihágást követ el és e rendelet alapján 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. Az újítás szigorúan megszerzi a szállások berendezését, árszabási díjakat követel s a szállások kötelezettségeit és felelősségét pontosan körülírja.

Adóhitel és a szeszkontingens kártalanítása. Ez a címe egy becses kis könyvnek, amelynek szerzője dr. *Nedici György*. A könyvnek kiválóan gyakorlati értéke van. A gyakorlati rész áttekintés egészben összesíti mindazt az érvényben levő törvényeket, utasításokat és rendeleteket, melyekben foglalt előfeltételek betartásával adóhitel engedélyezhető. Főcélja a könyvnek, hogy egyrészt az adóhitelt igénylőket teljesen tájékoztassa, másrészt pedig, hogy a pénzügyi hatóságok, nevezetesen a pénzügyigazgatóságok és a kincstári jogügyi igazgatóság a hozzájuk betherjesztett kérvények megítélése, véleményezése és elintézése tekintetében egységes támpontot találjanak.

Hajójáratok korlátozása. A *Dunagőzhajózási Társaság* közli, hogy a Budapest—Orsova között közlekedő postahajók a kis vizállás miatt lefele csak *Ó-Moldováig*, felfelé pedig csak *Ó-Moldóvától* közlekedhetnek. A személyszállító hajók a többi vonalon: *Passau, Linz, Bécs, Budapest, Ó-Moldóva és Orsova, Turn-Severin, Galac, Sulina* között változatlanul közlekednek. Ezenkívül a *Béga* kis vizállása miatt *Nagybecskerek* állomás és a dunai, tiszai, drávi és a *Ferenc-csatorna* állomások között is beszüntette az összeforgalmat e hó 25-ével a társaság.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási társaság július 27-től kezdve *Dubrovica* állomáson a kis viz miatt az összes személy- és áruforgalmat a további intézkedésig beszünteti.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 46.50 korona pénzben, 47.50 korona áruban. — *Bécsben* az irányszat valamivel

gyengébb. A kontingentált készáru 47.40 koronára pénzben, 47.60 korona áruban.

Vásárosarnok. (*Vámos és Bruszt* hatósági közvevők üzleti jelentése.) A mai hetivásár kis hozatalak mellett szintén csendes volt. Részleteiben a következőképpen alakult az üzlet: *Husfélék:* vidéki marhahús eleje 80—90, hátulja 90—110 korona 100 kilónként. Lehuzott sertésbús 110—124, sertések szalonnával 100—112 fillér kilónként. — *Vadfélék:* Óz 160—180, vadászó 70—90, szarvas 80—84 fillér kilónként. A vételkezd nagyon jó. — *Tejásban* változatlan az üzlet és ma I. rendű friss felt lámpázott áru 52—54, gyengébb minőségű 49—51 koronát jegyzett eredeti ládánként. — *Tejtermékek:* I. r. szövetkezeti teavaj 1.80—2.—, jó friss főzővaj 140—150 fillér, friss tehénúró 16—20 fillér kilónként. — *Élő baromfi:* Rántani való csirke 1.20—1.50, sütni való 1.50—2.—, tyúk 2.——2.60, kacsa 1.80—3.40, lud 3.40—5.— korona páronként minőség szerint. — *Gyümölcsfélék:* Kajszinbarack 8—16, őszibarack 20—40, ringló 8—20 alma—22, körte 66—30 fillér kilónként. — *Dinnye:* ma 6 vagonnal érkezett Zentáról és nagy 16—18, apró 10—12 koronával volt a forgalomban 100 darabonként. Turkesztán dinnye júlija 1.12—1.20 fillér.

Borjvásár, 1904. évi július hó 26-án. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás. Belföldi élő borjú 924 drb, leölt borjú — db. bécsi borjú — darab, növekedmarha — darab, élő bárány — darab, leölt bárány — darab. — *Arjegyzések:* Belföldi élő borjú I. rendű 72—82 f.-ig. kivétel — 88 fillér, II. rendű élő borjúkért 62—70 f.-ig I. kilónként, leölt borjú I. r. — f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f. kilónként, levonas nélkül. Rugott borjúkért 50—60 f.-ig. Növekedmarha f.-től — f.-ig. I. r. — f.-ig, középminőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig I. k.-kint. Bárány élő — K., leölt bárány — korona, kivételesen — K.-ig páronként. Az irányzat lanyha, az árak 4—8 fillérral kilogrammonként csökkentek.

Sertés-konsumvásári jelentés. (A székességi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Július 26-án. Felhajtás összege 283 drb sertés, — darab süldő. Előző napi eladatlan maradvány 142 darab sertés, — darab süldő, összesen 425 darab sertés, — darab süldő. Eladatott 413 darab sertés, — darab süldő. Eladatlan maradvány 12 darab sertés, — darab süldő. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyeztettük: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kilogrammon felül — K.-ig, II. rendű 250—350 kilogrammig fillérig, II. rendű selejtezett fillérig, kanló — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 72—74 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 84—90 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig 74—84 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Hussertés: nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogrammig fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogrammig — fillér. Árak minden levonas nélkül, kilogrammonként, élősulyban értendők.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárosarnokban ma megtartott sertésvásárra felhajtott 4833 darab süldő, 5301 darab magyar nehéz sertés. Jegyzések kilogrammonként, élősulyban (a fogyasztási adót beleszámítva): elsőrendű sertés 97—98 fill., kivételesen 99 fillér, középminőségű 92—96 fillér, könnyű sertés 87—91 fillér, kivételesen — fillér, fiatal sertés 74—96 fillér, süldő — fillér.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, július 26.

Változatlan árak mellett 45.000 méter-mázsa buza került a forgalomba, zárlat felé az irányzat csendesebb lett.

Rozs, zab és takarmányárakban csendes volt az irányzat.

Tengeriben 5 fillérral csökkentek az árak.

Eladatott:
Uj buza, Tiszavideki: 100 mm. 82 k. 10 K. 52 1/2 f., 500 mm. 82 k. 10 K. 50 f., 300 mm. 82 k. 10 K. 50 f., 500 mm. 82 k. 10 K. 42 1/2 f., 200 mm. 82 k. 10 K. 45 f., 500 mm. 82 k. 10 K. 40 f., 400 mm. 81-5 k. 10 K. 40 f., 150 mm. 82 k., 110 mm. 81-5 k. és 40 mm. 80 k. 10 K. 45 f., 200 mm. 81 k., 400 mm. 82 és 400 mm. 81-5 k. 10 K. 50 f., 1100 mm. 81 k. 10 K. 45 f., 200 mm. 81 k. 10 K. 35 f., 300 mm. 81 k. 10 K. 40 f., 1000 mm. 81 k. 10 K. 45 f., 100 mm. 81 k. 10 K. 25 f., 200 mm. 81 k. 10 K. 35 f., 700 mm. 81 k. 10 K. 40 f., 200 mm. 81 k. és 200 mm. 80 k. 10

K. 45 f., 500 mm. 80 k., 10 K. 42 1/2 f., 100 mm. 80 k. 10 K. 40 f., 500 mm. 80 k. 10 K. 45 f., 100 mm. 80 k. 10 K. 32 1/2 f., 300 mm. 80 k. 10 K. 32 1/2 f., 250 mm. 80 k. 10 K. 32 1/2 f., 100 mm. 79-8 k. 10 K. 37 1/2 f., 250 mm. 79-5 k. 10 K. 35 f., 400 mm. 79-5 k. 10 K. 37 1/2 f., 200 mm. 79-4 k. 10 K. 30 f., 150 mm. 79-5 k. 10 K. — f., 350 mm. 79 k. 10 K. 32 1/2 f.

Holámezővárhelyi: 4000 mm. 80 k. 10 K. 35 f. szeptemberre szállítandó.

Pestmegyevidéki: 250 mm. 81-5 k. 10 K. 30 f. (sárga), 500 mm. 79-5 k. 10 K. 25 f., 100 mm. 78 k. 10 K. 20 f., 200 mm. 78 k. 10 K. 20 f., 200 mm. 78 k. 10 K. 15 f., 100 mm. 78-5 k. 9 K. 90 f.

Ujvideki: 3000 mm. 77-2 k. 10 K. 10 f.

Romániai: 5000 mm. 80 k. 10 K. 40 f., 5000 mm. 82 k. 10 K. 40 f.

Szerbiai: 4000 mm. 79-5 k. 10 K. 10 f.

Ó-buza, Tiszavideki: 100 mm. 80 k. 10 K. 35 f., 1000 mm. 78-5 k. és 300 mm. 80 k. 10 K. 15 f. (felső).

Bácskai: 500 mm. 79 k. 10 K. 25 f., 300 mm. 78 k. 10 K. 25 f.

Szent-Tamási: 4100 mm. 78-2 k. 10 K. 30 fillér.

Raktáru: 2500 mm. 75 k. 9 K. 76 f., 2000 mm. 77 k. 9 K. 95 f. (július 25.)

Mind három hónapra.

Rozs. Uj áru: 150 mm. 7 K. 70 f., 800 mm. 7 K. 65 f., 600 mm. 7 K. 62 f., 300 mm. 7 K. 60 f., 200 mm. 7 K. 55 f., 1000 mm. 7 K. 60 f., 400 mm. 7 K. 60 f., 100 mm. 7 K. 55 f. paritásra

Zab: 400 mm. 6 K. 70 f. paritásra.

Árpa. Uj áru: 100 mm. 6 K. 62 1/2 f. paritásra.

Tengeri: 100 mm. 6 K. 45 f., 150 mm. 6 K. 45 f., 600 mm. 6 K. 32 1/2 f., 1100 mm. 6 K. 30 f. paritásra.

Káposztarepce: 500 mm. 10 K. 40 f., paritásra.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként.

B u z a	MÉRÉS	50 kilogramm ára		MÉRÉS	50 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki	76	9.85	10.—	79	—	—
"	77	9.95	10.10	80	10.25	10.25
"	78	10.05	10.20	81	10.25	10.40
Fehérmegyei	76	9.80	9.90	79	—	—
"	77	9.85	10.—	80	10.85	10.20
"	78	9.95	10.10	81	10.10	10.25
Festvideki	76	9.80	9.90	79	—	—
"	77	9.85	10.—	80	10.—	10.25
"	78	9.95	10.10	81	—	—
Bánsági	76	9.70	9.85	79	—	—
"	77	9.75	9.90	80	10.10	10.25
"	78	9.90	10.05	81	—	—
Bácskai	76	9.85	10.—	79	—	—
"	77	9.95	10.—	80	—	—
"	78	10.—	10.20	81	—	—
Szerb	76	—	—	81	—	—

Egyéb gabonafajták		50 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Rozs	uj elsőrendű	—	7.—
	középminőségű	—	6.90
Árpa	takarmányáru, I. r.	—	6.25
	másodrendű	—	6.10
Köles	—	—	—
Zab	elsőrendű	—	6.75
	középminőségű	—	6.90
Tengeri	belföldi 6	—	—
	belföldi 6	—	6.35
	6 fehérr	—	—
	uj román vagy bolgár	—	—
	uj	—	—
	cinquantin	—	—
Repce	káposzta	—	10.25
	—	—	10.85

A határidőüzlet folyamán a következő

kötések történtek:

Októberi buza	9.90—9.88—9.95—9.77
Áprilisi buza (1905)	10.25—10.24—10.28
Októberi rozs	7.83—7.84—7.62
Októberi zab	6.87—6.88—6.72
Augusztusi tengeri	6.30—6.32
Szeptemberi tengeri	6.40—6.42—6.36
Májusi tengeri (1905)	6.57—6.63—6.48—6.51
Aug. káposztarepce	—

Dél egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza	9.81—9.82
Buza áprilisa (1905)	10.15—10.17
Októberi rozs	7.64—7.66
Októberi zab	6.72—6.74
Augusztusi tengeri	6.28—6.29
Szeptemberi tengeri	6.35—6.37
Májusi tengeri (1905)	6.51—6.52
Káposztarepce	10.70—10.80

Délután fél 5 órák zárul:

Októberi buza	9.78—9.79
Áprilisi buza (1905)	10.12—10.13
Októberi rozs	7.57—7.58
Októberi zab	6.71—6.72
Augusztusi tengeri	6.27—6.28
Májusi tengeri (1905)	6.49—6.50

Minden az egyeztetés... Vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETESEK

A hirdesekre díjmentesen ad... VIII., Kereszt-ut 25. sz.

Szerkesztési telefon: 56-12.

Levélbeli tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeggel kell mellékelni.

Levellezés.

Izraelita vallás

Árvaiány, szőlő jó bázisból, ferjhez... 2924

Kávéház

Apjával beszéltem, kedves volt... 80015

Pünkösdi

Jelenet helyre keddén levél... 80118

Urlasszony

ki partfogalom szerényen. Jelleg... 2171

Őszi róza 23.

Édes anygalmom! Boraid mindig... 30014

Betöltendő állások.

Tanonc felvételt Weiss Lajos papírny... 2233

Tanonc jobb háznál való felvételt felvé... 30017

Felvételt könyvelő, pénztáros... 10657

Fizetlem Budapesti elcsángó gyogy... 12

Állást keresők.

Vas-és fűszeresegéd 20 éves keresztény, augusztus... 2221

Kárpitos

ajánlókész házas olcsó díj... 2230

Fiatall

nés építés ki iparát otthon... 80011

Oktatás.

Tanár

bármely vizsgára mérsékelt díj... 80011

Polgári iskolai

magánvizsgálatra, javító... 10249

Üzlet.

Egy jó forgalom

borbály üzlet 3000 lakossal bíró... 30006

Vendéglő

szép szökőkútjával nagy forgalom... 10659

Közvetítés

nagyforgalmú helyén a fővárosnak... 10660

Kávémérés

magyaros új által kényven vezet... 10660

Pékcsig

fűtőházban erős forgalommal... 10668

Vegyeskereskedés

Pestszéchenyi, 18.000 lakos város... 80020

Lakatosműhely

résztulajdonos is eladó. Dob-utca... 80020

Pékárközlöt

tejszárakkal, csomogéval... 10673

Szalkvizáram

vidéki városban, új gépekkel... 10674

Fűszerüzlet

pálkamáréssal 400 ft. bérrel... 10675

Kávéház

(4jébl) a nagykerület mellett... 10663

Hentesüzlet

30 éve fennáll, remek szept... 10661

Sütőde

3 földszintes konyakéval, naponta... 10662

Hentesüzlet

háznál fűtőház eladó, 4000 lakossal... 10662

Vendéglő

egyedüli üzlet az utcában... 10671

Fűszerkereskedés

alkalmi vétel házbébe kérészab... 10671

Kóser-husfűstölde,

csomogé, bor-, sör- és pálinka... 2236

Vegyeskereskedés

Budapestes felőrányra... 10675

Vendéglő

Lipótvárosban, hol évente 360... 10654

Fűszerüzlet

Kispest, erős italmörrel, trafik... 10655

Kávémérés

munkás vidéken 60 liter tej... 10655

Borozó, söröző,

Belvárosban, havonta fogyasztatik... 10670

Pékárközlöt,

mely naponta 1000 rúttal... 10669

Szűcsüzlet,

munkás hátkelen, napi bevétel... 10672

Tözdékhelyiség

fűtőház legforra maszbó kúttján... 10671

Gyémánt,

zöldesüzlet forgalmas utcában... 10671

Vegyészeti gyáram-

hoz, mely évek óta fennáll... 10653

Butor.

Felárban

hálozobák, szőnyeg, szövet... 8230

Butor

politirozsol, beerezések és... 8239

Faragott hálozab

és ebédli legolcsóbban beszerz... 8238

Pénz.

Pénzkölcsön

gyorsan befizetésre... 30019

Középkereskedés

helyben és vidékre, kezes nélkül... 10664

Különféle.

Üzleti állvány!

nagyon szép, minden aron eladó... 30016

Nyaralók ügyelmé

bi Elvállók szállást, kőhőz... 30016

Kerékpar,

angol gyártmányú, egészen új... 2227

Házbérelt nős,

5 gyermekkel chezik, jó emberek... 2225

Privát deklty

elválatl kényes megújításokat... 2182

Zöld ringlött

befőzésre legeszeb fajokból... 20978

4 HP.

cséplőkeszlet Hofner és... 20963

Hangverseny-

cimbalom aszonnal eladó... 30013

Zalógédülakat

bármiről, vidékről is, butorok... 80018

Vendéglő,

koremsa, fűszer, tejosarok... 2215

Szénegydván

aszonnal eladó. Vörösmarty-u. 51... 2214

Közvetítés

5 kőbe bűnösök K. 5.80 fill.-ért... 2170

Csak három

korona egy új hajlítót szék... 2147

Fordítható

billárdasztalok china és alpa... 2146

Közlegym!

Hajeltávolító arcotl és köröml... 3211

Boroshordók

hittől állapotban olcsón eladó... 2057

Üzletáthelyezés

mialt az összes még raktkoron... 10274

BUTOROK,

u. m.: hálozobák, ebéd... 10274

Butorraktár

IV., Váci-utca 1. i. em.

KATAPHORESE Uj gyogyom! Földművelhetetlen gyógyhatás IDEG-, NEMI-, bér-, vérbetegségek, butatóros (siphilis) betegségek...

„Ismétlő lobbantyu lövözavárzathoz“ című, 1901. március 22-ről kelt magy. szabadalomra...

Déli vasut. A háló-és közvetlen kocsik forgalma Budapest d. v. pályaudvarról, az 1904. évi nyári menetrendben...

Vesziünk zálogház cédulákat régi aranyat, ezüstöt és drágaköveket eladunk legolcsóbb árak mellett...

FÉRFI ÉS NŐI nemi betegségek, fertőzőség (lapotencia) szűcs gyógykezelésre legjobban ajánljuk DR. KAJDACSY V. ea. és kir. ezredosor és kőrházi főorvos...

Biztos gyógyulást keresőknek nemi betegségekben szenvednek mint húgycső és hólyagbajok, húgyvesztések, vizelet savarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakoron bántalmak...

